

„Minden keresztyénnek, különösképpen pedig mindazoknak, akiket az Úr egyes helyeken az ő egyházában örökkévalóvá rendelt, kötelességük, hogy lássák meg az egyház egykori állapotát és azt, hogy most hogyan lehetne segíteni rajta.”

Istenfélő kívánságok ► 11. oldal

„A könyv első, nagyobbik fele a 2009-es EPOT-on a presbiterek által megfogalmazott felvetésekből és a rájuk adott válaszokból áll össze.”

Presbiterek a tükörben ► 13. oldal

„Így köszöntünk téged is, kedves olvasó: »Áldjon meg téged az Úr, és őrizzen meg téged!« (4Móz 6,24) Kívánjuk, hogy a próbák, bukások, nehézségek, szenvedések ellenére merj az Úr tanítványává lenni, hiszen neki semmi sem lehetetlen! Bízj egyedül benne, s bízd rá egész életed!”

Az Úr országáért – országunk határán túl ► 15. oldal

Evangelikus templom – nyitva? ► 6. oldal

Mandák-sziget ► 7. oldal

Láttál-e kalasnyikovos angyalokat? ► 8–9. oldal

„Hiány, ami jelen van...” ► 10. oldal

Zac ► 11. oldal

Az információ – élet ► 15. oldal

Heinrich Bedford-Strohm bajor püspök is tájékozódott hazánkban a menekülthelyzetről ► Tudósítás az 5. oldalon

Nincs új a nap alatt

■ KORÁNYI ANDRÁS

Kereszténység és realizmus – az elmúlt évtizedekben, sőt évszázadokban a szellemi és politikai élet meghatározó köreiből számosan hallatlan nyomást gyakoroltak annak érdekében, hogy bizonygassák és széles körben sulykolják a két fogalom alapvető ellentétét. Európa hangos volt az olyan nézetektől, hogy a vallásos meggyőződés – és különösen ennek konkrét formája, a hívő keresztyén elkötelezettség – tisztán idealizmus, az anyagi és hétköznapi valóságból való elmenekülés az ábrándok, rosszabb esetben pedig a fanatikus irrealizmus világába. A vallás csupán a néptömegek ópiuma, mondta *Lenin*, de mondhatta volna ezt a kommunista vezér mellett bármelyik szélsőséges nézetekre hajlamos – akár nacionalista, akár liberális – főideológus is. Ahogyan mondták, sőt mondják ma is.

Se szükségünk, se kényszerünk ne legyen arra, hogy tagadjuk: tényleg voltak és vannak ilyen emberi és bibliai, jézusi szemszögből nézve is életszerűen, sőt életidegen keresztyén vallásos felfogások, magatartásformák. Mégis merjük nyíltan vállalni és kimondani azt is, hogy a szóval és tettel megvalóított keresztyén realizmus, a valós emberi problémákra adott valós isteni szeretet és segítség hirdetése és megvalósítása volt mindenkor a keresztyén egyház és közösségek alapvető elkötelezettsége – a katakombákban idegeneket eltemető ókeresztyénektől a *Melanchthon* által megújított iskolákon keresztül a modern egyházi szolgálatig.

Persze a keresztyénységet érő növekvő nyomás a legújabb időkben egyre inkább összekapcsolódott azzal az elvárással is, hogy az egyház és az egyes keresztyének ezzel együtt váljanak az újabb ideológiák lojális kiszolgálóivá. Lehetőleg ne csak együttműködő társutasként keressék meg a helyüket a mellékszereplők listáján, hanem bibliai és egyházi szlogenekkel támogassák is meg a fennálló ideológiai áramlatot, hatalmi elitet.

Mindezt persze díjazza a diktatúra által irányított vagy az ideológiai nyomásra előbb-utóbb hasonló nyilvánosság és közlés is. Így volt ez minden elvakult ideológiával, különösen is a véres közelmúltban. S ha manapság döbbsen tanúi vagyunk a világban s különösen az Európa körül zajló drámai eseményeknek, akkor azt is láthatjuk: újra így lett, így van ez ma is.

Arról, hogy a keresztyének mitől is keresztyének manapság, szélteben-hosszában hallunk véleményeket, minősítéseket, megfellebbezhetetlen ítélezéseket. Olyanoktól is szép számban, akik legfeljebb hírből ismerik a vallást, a hitet, de politikusként vagy közszereplőként megszokták, hogy ők a főszereplők a nemzetközi helyosztó galákon. Olykor könnyebb, olykor nehezebb kihámozni a lényeg: a keresztyének csak akkor igazán keresztyének, ha közben ezt vagy azt támogatják szóban és tettben. Lehetsz keresztyén, de

csak akkor, ha világosan és nyilvánosan elkötelezted magad valamilyen ideológia, eszmerendszer – és persze annak mai profétái – mellett.

Az elmúlt legalább száz év tükrében ezért szembe kell néznünk két égető tapasztalattal. Egyrészt azzal, hogy milyen brutális nyomás jelentkezett (és jelentkezik ma is), hogy az egyház kössön eszmei házasságot a politikai liberalizmussal, nacionalizmussal vagy szocializmussal. (Koronként változik, melyik az elvárt, melyik a kifízetendő...) Másrészt azzal, hogy milyen drámai következményekkel és identitásvesztéssel jár, ha ezt a múltban megtette, vagy megteszi ma.

Európa mára nagy tömegekben tépte ki vallásos, hitbéli gyökerét. Makacsul mantrázza a nagy politikai ideológiák dogmáit és ábrándjait – sajnos olykor egyházi közreműködéssel –, miközben a mindennapi realitásokkal alig tud mit kezdeni. Nem csak a migránsok előttünk és közöttünk zajló drámája mutatja meg, hogy mennyire izléstelen pártpolitikai eszközzé lehet vándorlók és itt élők emberi sorsa, jövője, élete lényegében minden egyes érintett európai országban. Ugyanígy szembesülés kontinentális közösségünkben a liberális kapitalizmus gátlástalan érvényesülése a gazdasági életben vagy a szociális szolidaritás rendszereinek – magától értődőnek vett – üzletszerű lefaragása. A felelős tervezésnek, a jelen és jövő generációit józanul tisztelő tartó magatartásnak a hiánya nemcsak ökológiai, de gazdasági és po-

„Arról, hogy a keresztyének mitől is keresztyének manapság, szélteben-hosszában hallunk véleményeket, minősítéseket, megfellebbezhetetlen ítélezéseket.

litikai téren is tragikus klímaváltozást, drámai válságjelenségeket mutat.

Úgy tűnik, az önbizalomtól duzzadó és dühödő ideológus gondolkodásnak nincsen már receptje a mára, és Isten őrizzen meg minket attól, hogy a közelmúltban csődöt mondott ideológiákból próbálják összefoltozni a jövőket is! Már régen ideje volna visszatérni a realizmushoz, a valóság tisztelő tartásához, hogy a valós problémákra valós megoldások születessenek újra. Ahogyan Jézus is realista odaadással látta az embert, s ahogyan Jézus is az emberi valóságot magára véve teljesítette be a gondviselést és a megváltást. S ahogyan a keresztyének közösségei is inkább realisták, mintsem ideológiai vagy teológiai izmusok követői voltak és lehetnek, ha az Úr Jézus követői akartak lenni, maradni.

A szerző lelkész, az Evangelikus Hittudományi Egyetem Egyháztörténeti Tanszékének professzora

Hittel és tudással

Tanévnyitó az Evangelikus Hittudományi Egyetemen

► Százhatvan hallgató és tizenhét oktató kezdi meg a 2015–2016-os tanévet az Evangelikus Hittudományi Egyetemen (EHE). A szeptember 11-i tanévnyitó istentisztelettel vette kezdetét, majd ünnepi ülés következett. Ezen köszöntötték az elsőéveseket, átvehették megbízólevelüket a hatodéves képzésben részt vevő mentorok, illetve habilitációs és doktori oklevelek átadására is sor került.

„...hitetek mellé ragasztatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt” – hangzott az ige (2Pt 1,5b; Károli-fordítás) az ünnepi eseményen. A teológiai oktatásért felelős püspök, *Fabiny Tamás* hangsúlyozta, hogy hit és tudomány nem egymásnak ellentmondó, hanem egymást erősítő erő. „Olyan tanító egyház akarunk lenni, ahol jó lelkiismerettel tudjuk hitünket megélni és a természettudomány téziseit elfogadni. Nem elzárkózni kell a tudástól, éppen ellenkezőleg: tudomány iránt érzékeny, kultúrát szerető hívők, lelkészek alkossák a 21. század keresztyénységét!” – mondta. A püspök az intézmény egykori professzorát, *Próhla Károlyt* idézve kiemelte, hogy az evangelikus teológia helyét és szerepét az határozza meg, hogy sikerül-e hívő és tudós teológusokat képezni.

Fabiny Tamás arra biztatta a hallgatókat, hogy a tanulás küzdelmét, a tudásra való fogékonyságot őrizze meg, és műveltséggel képviselje a hitet.

„Ne felejtsetek el, hogy nemcsak egymás kezét fogjátok, egymást segítitek, kíséritek, hanem mindvégig ott van veletek az, aki küldött, akinek szolgálatára hívatást kaptatok” – erre már *Szabóné Mátrai Marianna*, az

egyetem gyakorlati intézetének vezetője hívta fel a hatodévesek és mentorai figyelmét, majd *Szabó Lajos* rektor áldással indította szolgálatba őket.

„Úgy kezdhethetjük ezt a tanévet, hogy hallgatóink egyharmada elsőéves. Mindez jelzi, hogy nemcsak a teológiai képzésnek, hanem a statisztikák ellenére egyházunknak is van jövője!” – hangsúlyozta beszédében *Szabó Lajos*. Szólt arról, hogy az Európát ért új kihívásokra az egyháznak a lelkeség megerősödésével és a szociális érzékenység gyakorlásával kell válaszolnia. „Erősebb lélekre lesz szüksége mindenkinek, aki az egyházon belül bármilyen szolgálatot is vállal” – emelte ki.

A rektor beszámolt továbbá arról, hogy ez évben az Ökumenikus Segélyszervezettel létrejött együttműködés eredményeként a hallgatók menekült gyermekek között vállalhatnak önkéntes szolgálatot. „Nemcsak az egyházon belül, hanem a társadalomban is érzékenyítési programra van szükség, erre mi a diakónia, a pasztoráció és az önkéntesség hangsúlyozásával, valamint cselekedetekkel válaszolunk” – mondta *Szabó Lajos*, kiemelve, hogy az év a tudás megszerzése mellett a lelki, kö-

zösségi megújulás lehetőségét is kínálja.

Az ünnepi ülésen adta át az akkreditációs tanúsítványt *Fodor György* professzor, a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság Hittudományi Bizottságának elnöke az egyetem rektorának.

Szintén az ülésen vehette át az EHE-n megszerzett habilitációs oklevelét *Hanula Gergely* és *Németh Tamás*; mindketten a Pápai Református Teológiai Akadémia docensei.

A tanévnyitó keretében avatták doktorrá *Szabó B. András* evangelikus lelkészt. *Csepregi Zoltán* professzor jelentését követően *Orosz Gábor Viktor* egyetemi docens laudációjában kiemelte, hogy az új doktor értekezése nemcsak a teológia, hanem más tudományterületek számára is érdekesen közelíti meg a pénz és az etika viszonyának kérdését.

Szabó Lajos rektor ezután tanársegédi megbízólevelet adott át *László Virgílnak*, illetve bejelentette, hogy e évben köztársasági ösztöndíjban *Réthy Katalin*, míg *Csonka Albert* ösztöndíjban *Hajduch-Szmola Patrik* részesül.

Az ünnepi tanévnyitó offertóriumát az Evangelikus Hittudományi Egyetem a Magyarországi Evangelikus Egyház menekültek között végzett segítő szolgálatának támogatására ajánlotta fel.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Az e tanévben gyakorlati (hatod-) évfolyam, illetve elsőévesként tanulmányait kezdők névsora a tudósítás hosszabb változatában, az *Evangelikus.hu* honlapon olvasható.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mint a szarvas kívánczik a folyóvízre, úgy vágyakozik utánad lelkünk, Istenünk. Mert szeretetedből megtartasz minket ebben a földi életben, és irgalmaddal hordozol bennünket országod teljessége felé. Atyai jószágodat ismerve Jézus Krisztus bátorítására visszük most eléd könyörgésünket. Hallgass meg minket kegyelmesen!

[Lektor:] Mennyei Atyánk, aki előtt Jézus Krisztus közbenjárt értünk, bűnösökért, könyörgünk gyülekezetünkért, testvérgyülekezetünkért és minden keresztyén testvérünkért, hogy szavunkkal és életünkkel bizonyosságot tegyünk Jézusról az emberek előtt. Add, hogy az igehirdetés sokak számára az élet forrása legyen! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Úr Jézus Krisztus, aki előttünk jársz, és követésedre hívsz bennünket, segíts meg minket döntéseink között, lehetőségeink bőségében és örömeink gazdagságában, hogy töléd soha el ne térjünk, hanem jószágod jelei legyünk a szenvedők és a rászorulóknak számára, hogy életed fényét tükrözzük az igazi élet után vágyakozó világ számára. Szent nevedért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

[Lektor:] Szentlélek Isten, aki a hitet ébresztetted bennünk, hogy Jézus Krisztus kezéből senki nem ragadhat ki, erősíts meg minket kísértéseink között, tarts meg minket szenvedésünkben és halálunkban, hogy őbenne reménységet, vigasztalást és békességet találjunk! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

[Lektor:] Mennyei Atyánk! Teremtett világodért is könyörgünk. Add Lelked józanságát, hogy a nekünk adott kicsinyen, ezen a mulandó világon hűségesnek bizonyuljunk, hogy a sokat, az örökkévalót ránk bízhasd! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg...*

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy életünk el van rejtve tebenned. Add, hogy elrejtett életünk egyszer nyilvánvalóvá váljék, és színről színre láthassunk téged Jézus Krisztus, a mi Urunk, a te Fiad által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

SEMPER REFORMANDA

„Ki mérhetné fel a keresztyén ember gazdagságát és dicsőségét? Mindent megtehet, mindene megvan, és nem szenved hiányt semmiben; úr a bűn, a halál és a pokol felett, egyúttal mégis mindenek engedelmes és hasznos szolgálója. De ez ma sajnos az egész világon ismeretlen. Nem is prédikálják, nem is keresik, annyira, hogy egyáltalában magunk sem ismerjük nevünket, miért vagyunk keresztyének, és miért neveztetünk keresztyéneknek. Kétségtelenül Krisztusról neveztetünk így, aki nem távol, hanem bennünk van; vagyis ha hiszünk benne, és egymásnak kölcsönösen Krisztusa vagyunk, akkor azt tesszük embertársainkkal, amit Krisztus tesz velünk. De most emberi tanokkal arra oktatnak minket, hogy semmi mást ne keressünk, mint érdemeiket, jutalmat és a magunk hasznát, Krisztusból pedig semmi mást nem csináltunk, mint Mózesnél is kegyetlenebb végrehajtót.”

▶ **Luther Márton:** Értekezés a keresztyén ember szabadságáról (Pröhle Károly fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 16. VASÁRNAP – EF 3,13–21

Titkos imádság

A VASÁRNAP IGÉJE

felvázolja. Mindent a Lélek munkája indít. Az emberi személyiség egy különleges oldala, a belső ember megerősödése a Lélek munkájának hatása. Bizonyos fokú érzékenység, finomság, gyermekiség nélkül nem támadhat hit. Ahogy a fatörzs élettel, fiatal középső részét körbeveszi az elhalt kéreg, a külső ember is a személyiségmagot védi, és a belső ember megvalósítója a fizikai világban. Ha a külső ember a maga igényeivel, erejével, felnötté keményedett merevségével elkezd uralma alá vonni a belső embert, az szoborra keményedést hoz. Nemcsak egyének, de közösségek szintjén is így van ez.

A puha, friss, étellel teli belső emberben készít helyet a Lélek Krisztusnak, aki a benne való hittel találja meg otthonát az emberben. A Jézusba vetett bizalom alapja a szeretet legkiemelkedőbb formájának megtapasztalása. Isten Fia önmagát adó szeretetének célja a kapcsolatba lépés. A szeretet bármilyen formájának megtapasztalása teszi az embert képessé az istenkapcsolatra.

Itt támad az emberben az a gyanú, hogy valami egészen nagyunk vagyunk a részesei. Csak ennyi érzélem után érkezünk a megértéshez. Azután, hogy a szeretet tapasztalatában megfogant a hit, Krisztusban vagyunk képesek megérteni. Amit meg-

értünk, csak a szeretet összefüggésében értelmes. A szeretet körei nyílnak meg, a teljes ismeret pedig a teljes emberszeretet. A belső ember mint a föld alatt rejlő szarvasgombát érzi meg a hozzá hasonló belső embert egyre több embertársában a teljesség felé haladva. Ezzel határok, ellentétek, féltékenységek tűnnek el.

A hit és az imádság csodája mint identitás. Az imádság csodája az, hogy a darabokra esés veszélyétől fenyegetett embert összerakja. Hogyan történik ez az összerendeződés? *Wilfried Härle*, a dogmatika professzora érdekesen fogalmazza ezt meg: az imádság kulcsszerepe abban rejlik, hogy segít az embernek a saját magától való elkülönülésben, egyfajta eltávolodásban, és így adja meg az összerendeződés lehetőségét.

Egy egyre kaotikusabbnak tűnő, összevissza világban nehezen túlbecsülhető ajándék az összerendeződés lehetősége. Miközben körbevesz a végtelen, és minden végső ponton új végtelenek nyílnak, az elvesztség érzése a természetes állapot. A kudarcok, csalódások még az irányokat is viszonylagossá teszik. Esmék, filozófiák, vallások, pártok, ideológiák, csoportok és emberek veszíthetik el jelentőségüket és iránymutató hitelességüket. Iparágak dolgoznak azon, és élnek meg abból, hogy minden nagyszerűt legalább szürkévé piszkoljanak, és minden sötétet szürkévé fényezzenek. Ilyen körülmények között megtudni magasságot és mélységet, szélességet és hosszúságot a szabadság kapuja.

A hit csodája, hogy minden változása közben olyan kapcsolatot jelent,

amelyben állandóság is van. Emellettebb szóval: identitás. Nagyon szemléletesen ír erről *Gerd Theissen* újszövetséges teológus: miközben hétente az összes molekulám kicserélődik, és mást gondolok dolgokról, mint tegnap, miközben emberi kapcsolataim is változnak – az örökkel való kapcsolatomban ugyanaz lehetek. Mert ő állandó. Olyan stabilitás ez, amely a lételemet jelenti. Gyerekkorom lelkes imádságát, kamaszkorom lázadó kérdéseit, felnőtt felelősségem súlyának megosztását és időskorom erőtlén szavait ugyanannak a beszélgetésnek a részeként foghatom fel.

A teljesség több nálam. Több annál, mint amit elképzelni tudok. Amikor találkozom a teljességgel, csak az ámulat hangján szólhatok. Ez a csoda az egyház közösségépítő alapja.

Ebben a csodában osztozni ajánlunk, amelyet nem lehet kiereszokolni. Viszont legnagyobb ajándékunkat megosztani másokkal a szeretet lényegéből következik. Ezért igénkkel együtt kérhetjük: *Hitet ébresztő Szentlélek Isten! Újítsd meg a belső embert a hozzánk közel állókban. Azokban, akikkel sok-sok témában olyan természetesen találjuk meg a közös hangot, de a hitben annyira nehezen. Mutasd meg, hogy nincsen szeretet Isten nélkül, és aki szeretni tud, Isten teremtetését juttatja közelebb céljához. Építsd egyházunkat, hogy a lényeg határozza meg közösségünket, és ez meglátszon rajtunk. Ebbe a közösségbe érkezhessen meg, akinek hozzád térése szívének vágya. Amen.*

■ DR. SZABÓ B. ANDRÁS

Légy csendes szívvel, légy békével!

▶ **Gerhardt-sorozatunk következő éneke, a Légy csendes szívvel, légy békével (EÉ 340) a lelkész-költőre jellemző békét, nyugalmat és bensőséges légkört tárja elénk. – Elemzés és meditáció egyházzene és lelkész tollából.**

amint Tobit megnyugtatja aggódó feleségét Tóbiás fiuk elbocsátásánál: „Lgy hallgatott (az anyja) és bizakodott.” (Tób 5,29b)

A német énekeskönyv a *Gib dich zufrieden und sei Stille* mind a tizenöt versszakát közli (EG 371). Kilencsoros strofaformáját – a9, b8, a9, b8, c4, d5, c4, d5, e5 – Gerhardt maga alkotta meg, hogy még jobban felhívja a figyelmet az összes versszakon átívelő refrénre: „Gib dich zufrieden!” *Kis János* lelkész-költő (1770–1846) fordította magyarra, majd *Zábrák Dénes* lelkész (1852–1913) stilizálta az éneket. Énekeskönyvünkben csupán öt strofa szerepel, soraiban a rövid sorok rímei nem érvényesülnek.

A dallamot *Jakob Hintze* (1622–1702) írta, aki berlini városi zenészként gondozásba vette a Crüger által elindított *Praxis pietatis melica* sorozatot. Művét feltehetően házi ájtatosságra szánta, mert eredetileg bilentyűs hangszerrel (generálbasszussal) kísért szólóaria. Népszerűségét mutatja, hogy *Johann Sebastian Bach* is feldolgozta az 1725-ös *Klavierbüchlein für Anna Magdalena* egyik koráljaként.

Noha az eredeti dallam kicsit eltér az énekeskönyvünkben találhatótól, nagy, decimát átfogó ívelésével érzékelteti az Isten és az ember közti, minden nehézség ellenére is működő szeretetkapcsolatot.

■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGY

Légy istenfélő, alázatos, akkor is, ha gondok és nehézségek követik egymást az életedben, mert egyedül az élő Isten segíthet át ezeken a küzdelmes próbákon, kísértéseken. Ne akarj hős lenni, ne akarj erős lenni önmagadban.

Légy bizakodó, reménységgel teli, támaszkodat keresd az Úrban, amikor úgy érzed, nem maradt más erőforrás az utadon. Ő akkor is kísér, letörli könnyedet, amikor azt érzed, magadra maradtál. Innen is fel tud emelni. Előtte felvállalhatod kudarcaidat, elvesztségedet.

CANTATE

Eged Isten diczerünc,

Légy nyugodt, Istenre hagyatkozó, mert sokszor később mutatkozik meg szenvedésünk, megpróbáltatásunk értelme, és csodálatos módon válik javunkra mindez. Életújulást, életváltozást jelenthet ez a gyermeki ráhagyatkozás Istenre. Mindig tudd: akit Isten szeret, annak minden a javát szolgálja.

Légy örvendező, szívedet ünneplőbe öltöztető, amikor mindebből feltekintesz, előretekintesz Isten megegyt ajándéka, az örök élet, a vele való találkozás felé. Sőt türelmünknek, reménységünknek, belé vetett bizalmunknak és ráhagyatkozásunknak csodálatos Isten-tapasztalásai vannak már itt, e földi vándorúton.

Várjuk, vágyjuk, keressük csendes szívvel itt s majdan odaát ezt a csodát!

■ KECKZÓ SZILVIA

Borúra derű

Lelkésziktatás a szarvas-újtemplomi gyülekezetben

► **Eloszlottak a fellegek a szarvasi evangélikus Újtemplom felett az ünnepi istentisztelet és közgyűlés végére, és ragyogó napsütés üdvözölte a gyülekezet immár beiktatott lelkészét, Cairns-Lengyel Henriettet. A lelképásztort szeptember 12-én a Nyugat-békési Egyházmegye esperese, Lázár Zsolt iktatta hivatalába. Igehirdetéssel szolgált a Déli Egyházkerület püspöke, Gáncs Péter is.**

Zord idők tépázták az egykor népes szarvas-újtemplomi gyülekezetet. A többzetes hívőselejtekből mára mintegy száz egyházfenntartói járulékos tag maradt. A város evangélikus közössége azonban – amelyet 1953-ban erőszakosan és önkényesen osztott ketté a kollaboráns akkori egyházvezetés – egységesen és reménnyel telve gyűlt össze, hogy a megválasztott parókus lelkész, Cairns-Lengyel Henriett beiktatásán részt vegyen.

Öt éven belül harmadszor iktatnak hivatalba lelkészt a városban – utalt a hányatott múltra a bibliaolvasó *Útmutató* aznapra kijelölt igéje (Zsolt 86,11) alapján tartott igehirdetésében Gáncs Péter. „Mindig boldogan jövök Szarvasra, de lelkészt iktatni nem szeretnék jönni egy ideig, ezt tessék nagyon komolyan venni” – figyelmeztetett a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője, és a közösség, valamint a pásztor közötti tanulás fontosságát emelte ki, hogy egymásra találjanak, és Isten igazsága szerint járjanak közös újtjukon.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az iktatási liturgiát Lázár Zsolt végezte, majd – Jn 13,34–35 alapján – Cairns-Lengyel Henriett tartotta meg szószékfoglaló igehirdetését. Mint hangsúlyozta, számára „munkaprogramot” jelent a választott ige. Egy éve érzi és tapasztalja a gondoskodó szeretetet, illetve a krisztusi fel-szólítást, amely folyamatosra ösztönöz. A gyülekezetnek nem volt könnyű nyitottnak maradnia, alázat-

tal végeznie dolgát, megélnie és továbbadni a testvéri szeretetet. A frissen beiktatott lelkész rámutatott arra is, hogy a gyülekezetet a múltban kihasználták, becsapták, tagjait kiját-szották egymás ellen, ám a hívek nem törtek meg.

Cairns-Lengyel Henriett személyes vallomással is kiegészítette prédikációját: az elmúlt években sokat „küzdött” Jézussal, megkérdőjelezte akaratát, szeretetének létjogosultságát. Kilépett a lelkészi szolgálatból, más utakat keresett: tanárként dolgozott Skóciában, ahol ugyan otthonra, barátokra talált – mégis újra elhívást érzett. A Szarvason eltöltött egy év – a közös munka, a szolgálatok, az alkalmak, a gyülekezet nyitottsága és gondoskodó szeretete – pedig megerősítette döntésében.

Az áldást követően az újtemplomi gyülekezet felügyelője, Jani Jánosné nyitotta meg az ünnepi közgyűlést. A Déli Egyházkerület részéről Radosné Lengyel Anna felügyelő köszöntötte meleg szavakkal Cairns-Lengyel Henriettet. A szarvas-ótemplomi gyülekezet lelkésze, Lázár Zsolt 2 Tim 2,8 alapján emlékeztetett a krisztusi szeretetre. Kiemelte, hogy nemes feladatot kell közösen végrehajtania a város két evangélikus lelképásztorának. A jogi kérdések elrendezése és a zsinati törvény elfogadása után a ma még két külön egyházközség – reménység szerint – társulni fog.

A köszöntők sorát a Kelet-békési Egyházmegye esperese, Kondor Péter folytatta, majd a szarvasi református gyülekezet pásztorja, Pentaller Attila, az ótemplomi gyülekezet felügyelője, dr. Czinkóczi Mihály és Szarvas város önkormányzatának vezető tanácsnoka, Földesi Zoltán mondta el üdvözlőbeszédét.

A gyülekezeti hittanosok és a szarvasi Vajda Péter Evangélikus Gimnázium énekkarának műsora után szeretetvendégséggel folytatódott az ünnepi alkalom.

■ WALKÓ ÁDÁM

Takácsi templombelső

► **A korábbi években elvégzett külső renoválást követően idén ősszel a templom 2013-ban elkezdett belső felújítása is befejeződött Takácsiban. A hívek a csaknem két évig tartó szünet után szeptember 12-én, szombaton hálaadó istentisztelet keretében vették birtokba a megszüpült épületet.**

Az alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese, valamint Németh Katalin helyi helyettes lelkész működött közre. Az ünnepet megtisztelte je-

ténik velünk. Az ő nyitott szeme a figyelem és a szeretet jele, ugyanakkor fegyelműző erő is. A templom az a hely, ahol a szempárok találkozása, az Isten és ember, illetve ember és embertársa közötti kapcsolatfelvétel megtörténhet.

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Bódi Vilmosné Marton Éva felügyelő köszöntése után Németh Katalin lelkészről beszámolt az elvégzett munkákról, amelyeket pályázati forrásból, a Magyarországi Evangélikus Egyháztól kapott önrésztámogatásból, illetve a hívek adományaiból sikerült megvalósítani.

Köszöntőt mondott Polgárdi Sándor esperes, Vajda György helyi polgármester, a korábban Takácsiban

ADAMI MÁRIA FELVÉTELE

lenlétével az egyházközségben egykor parókus lelkészként szolgáló Ittész János nyugalmazott püspök is.

A meghívón szereplő 1Kir 8,29 alapján Szemerei János arról beszélt, hogy Isten lát minket, tudja, mi tör-

szolgáló Tóth Károly soproni lelkész, valamint Szemerei János püspök.

A hálaadó ünnepség a helyi művelődési házban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ AM

Megvédett disszertáció

Sikeresen megvédte *Tanítás és tanulás felnőttkorban: szemléletváltás a felnőttkatekézisben* című doktori értekezését Pángyánszky Ágnes, az Evangélikus Hittudományi Egyetem lelkésze. A dr. Szabó Lajos rektor témavezetésével készített dolgozatot szeptember 11-én vitatták meg a felsőoktatási intézményben. A doktor-

jelölt válasza után a bírálóbizottság – tagjai dr. Bodó Sára egyetemi docens, dr. Kocsev Miklós egyetemi tanár, dr. Kodácsy-Simon Eszter egyetemi adjunktus, dr. Orosz Gábor Viktor egyetemi docens és dr. Korányi András egyetemi tanár – nyolcvannégy százalékos eredményt hirdetett ki. ► *EvÉlet*-infó

Tanévnyitó kérdőjelek

Új tanév kezdetéhez érkezünk szülőföldünkön. Magyarországtól eltérően nálunk szeptember 15-én kezdődik az oktatás. Gyermkeink már napok óta az iskolakezdés lázában égtek, és számolták, hányat kell még aludni az ünnepélyes tanévnyitáshoz.

Életük új szakaszának határához érkeztek a kicsinyek, akik most mennek első alkalommal iskolába. Határhoz érkeztek ötödikesek, akik új környezetben, új közösségekben ülnek be az iskolák padjaiba. A középiskola végzősei pedig izgatottan és aggodalommal készülnek az érettségire, amely vidékünkön a román nyelv és irodalom miatt sok nehézséget okoz számukra. És mindannyian határhoz érkezünk: szülők és nagyszülők, tanítók és lelképásztorok, akik már ki tudja, hányadik esztendeje fáradhatatlanul, áhítattal és sok-sok reménységgel, imádsággal lélekkel indítjuk iskolába gyermekeinket, vagy lépünk be az iskola kapuján.

Régi, mégis új minden. Annyi mindent tudunk, mégis izgalommal tesszük meg az első lépéseket, mert nem tudjuk, mit hoz számunkra az új iskolai év, lesz-e erőnk a feladatok elvégzésére, lesz-e türelmünk az egyre nehezebben kezelhető ifjúság neveléséhez, lesz-e gyümölcsstermés a becsülettel elvégzett munka után.

Az ember óhatatlanul is fél az ismeretlentől. A diákok aggódva kérdezik: mennyit kell majd tanulni? Ki

milyen szigorú lesz a tanítók, tanárok közül? Nem leszek-e beteg – volt olyan, aki még ettől is félt. Milyen erős lesz a verseny? Valaki úgy értesült, hogy az ő osztályukba csupa jeleseket vettek fel. Azok között is van különbség, de ez mikor fog kialakulni? Mennyire kell majd hajtani?

A szülők is aggódnak kicsit. Vajon hogy alakul ez az új tanév? Valaki tegnap így sóhajtott fel: jaj, de messze van még a június! Tényleg messze van, ha a jövő évit nézzük. Ha az ez évit, akkor nincs annyira messze, de azon már túl vagyunk. Ő az év végére gondolt így az év elején. Összességében azonban reménykednek abban, hogy jó tanerőre bízták gyermekeiket, akik szeretettel és becsülettel végzik a rájuk bízott munkát.

Ami viszont a sok aggodalmaskodás mellett biztos: egy hatalmas kéz ott lesz felettünk, és ha szükség van segítségre, hozzá bármikor fordulhatunk. Valaki láthatatlanul mindig jelen lesz, vezet, gondot visel és vigyáz ránk.

Sepsiszentgyörgyi gyülekezetünkben a múlt vasárnap tanévnyitó istentiszteletet tartottunk. Bár nincs felekezeti iskolánk, gyermekeink a város különböző iskoláiba járnak, fontosnak éreztük, hogy diák és pedagógus egyaránt Isten áldásával kezdje el az évet. Akkor gyümölcsstermő az elvégzett munka, ha azt Isten áldó keze öleli át.

A sok elhangzó kérdésre és aggodalmaskodásra válaszol az Úr igéje az 55. zsoltárban (23. vers): „Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád!” Aki az Úrra veti terhet, tapasztalni fogja, hogy ő – az Úr – minden helyzetben gondot visel rá. Ez a pár szavas tömör üzenet magában foglalja az élet szépségét és varázsát. Ennek birtokában énekeljük gyakran istentiszteleteinkben a 86. számú dicsőretet: „Gondviselő jó Atyám vagy, / Ó, én édes Istenem. / Látom én, hogy e világon / Minden elhagy, csak te nem.”

Ahogy a hívó szülők gondot viselnek gyermekeikre, ugyanúgy, illetve annál is jobban visel gondot az Úr az ő fiaira és lányaira, akik őreá vetik terheiket. Nemcsak átveszi terheiket, hanem azok helyére ajándékozza az ő gondviselését. „Én leszek – mondja – a te jó pásztorod, aki kies legelőre vezetlek téged. Én leszek, aki bölcsességet adok a tanítóknak, hogy odaadó szeretettel tanítsák gyermekeinket. Én leszek békéltetéseidben békeséget és jó reménységet adó Urad. Tanácsalanságaidban tanácsolód, úttalanságaidban vezető, szegénységedben gazdagítód. Egyszóval én leszek a te szabadtítód, akit nemcsak mi Atyánknak szólíthatasz, hanem biztosan tudhatod róla, hogy a tanév minden napján meghallgat, és válaszol imádságaidra.”

Ő, aki gondját viseli a mező liliomainak és az ég madarainak, mennyivel inkább vigyáz és oltalmaz téged gondjaid hordozásában. Ha ez nem lenne igaz, úgy nem volna érdemes templomba jönni és imádkozni. Azonban az Úr ígéretei mind igazak és ámenek, és ezért szól az apostoli biztatás most az iskolakezdekő: minden gondotok órá vessétek, mert neki gondja van és lesz rátok.

Újra kezdődik a tanév az iskolákban, és kezdődik a munka a gyülekezetekben is. Újra rendszerek a hétköznapi alkalmak, bibliaórák, imaórák, énekkari próbák, hittan- és konfirmációs órák, megint együtt van a pénteki ifi – szóval sok tennivaló van előttünk, mert a keresztyének élete csupa tanulni és tenni akarás.

Vajon milyen útravalót kapnak tőlünk gyermekeink iskolakezdekőre? Vajon hogyan ápoljuk a ránk bízott, Istentől kapott feladatot, hogy tiszta lelkű gyerekeket neveljünk? A mai világ azt a nevelést nevezi jónak, mely sikeres embereket terem. De akkor hol maradnak az igazi emberi értékek?

Ne feledjük el a sokkal fontosabb feladatot, melynek célja, hogy igaz, jó és becsületes emberek legyenek fiaink és lányaink. Gyöngyhalászok vagyunk. Feladatunk mélyen alámerülni a drága kincsekért, céltudatosan keresni és felszínre hoz-

ÉGTÁJOLÓ

ni a gyerekekben rejlő értékeket. Nevelőmunkánk ily módon meghozza gyümölcsét, szeretetünk pedig szárnyakat ad. Így lesz gyerekeink életének minden gyümölcse a miénk is, hisz mi is ástuk azt a kutat, melynek vize életet ad.

Kérem a jó Isten bőséges áldását az új tanév kezdetén minden tanulóra, szülőre és pedagógusra, abban reménykedve, hogy a tanév végén mindannyian gazdagabbak leszünk mind tudásban, mind pedig emberségben.

Zelenák József püspökhelyettes
Romániai Evangélikus-Lutheránus
Egyház

Mi épül az állványok mögött?

Keresztény roma szakkollégiumok tanévnyitója Nyíregyházán

▶ A történelmi egyházak fenntartásában működő roma szakkollégiumok az ötödik tanévet kezdik. A már hagyományos nagyszabású, év eleji rendezvénynek most először lehettek házigazdái az evangélikusok, és meghívást kaptak a felsőoktatási intézmények által alapított roma szakkollégiumok is: a Debreceni Egyetem hajdúböszörményi karán működő Lippai Balázs Roma Szakkollégium, az egri Eszterházy Károly Főiskola Roma Szakkollégiuma, valamint a Pécsi Tudományegyetem hasonló intézménye. A háromnapos rendezvénynek mintegy kétszáz résztvevője volt.

A konferencia egész gondolatköre – történelem, hagyomány, emlékezet – megtestesül a kelet-magyarországi népi építészeti és folklór átörökítési hivatott Sóstói Múzeumfaluban. A program megnyitásának ihletett helyszínül választott intézményt, ahol egyébként ősi cigányputrikat is láthattak a fiatalok, Virág Ádám, az Evangélikus Roma Szakkollégium (ERSZK) szociológia mesterképzésben részt vevő hallgatója mutatta be a vendégeknek: a budapesti Jezsuita Roma Szakkollégium, a Miskolci Görögkatolikus Cigány Szakkollégium, a Szegedi Keresztény Roma Szakkollégium és a Debrecenben működő Wáli István Református Cigány Szakkollégium, illetve az első tanévet kezdő, most induló Szent Miklós Görögkatolikus Roma Szakkollégium tagjainak. A vendégeket Molnár Erzsébet, az ERSZK intézményvezetője köszöntötte a fedett színpadon.

Péntek

„Emlékezz, Uram, mi történt velünk!” – idézte Jeremiás siralmait (5,1) az áhítatot vezető Laborczy Géza evangélikus lelkész, a Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat (KRSZH) elnöke, rámutatva a különbségre: a gyarló emberi memóriától eltérően a jó Isten soha nem feledkezik meg rólunk. Ha ez nem így lenne, az lenne az ember legnagyobb tragédiája – mutatott rá később dr. Orosz Atanáz Spirituális emlékezet – romamisszió címmel tartott előadásában.

A miskolci görögkatolikus püspök exarcha kifejtette, hogy a Szentlélek eszünkbe juttat mindent, ami a megváltásunk érdekében fontos – épp ez a spirituális emlékezet legfontosabb jellemzője. Imáinkban azok a leglényesebb mondatok, amelyek úgy kezdődnek: „Emlékezzél meg, Uram...” A legelesebbeket, a rászorulokat, betegséggel, nehézséggel küzdőket ajánljuk ilyenkor Isten figyelmébe.

A roma misszióról szólva dr. Orosz Atanáz azt emelte ki, hogy Isten gon-

doskodó szeretetét kell eljuttatni, a kapott üzenetet kell továbbadni, s a hatékonyság nem mérhető.

Este a Nyíregyházi Főiskola Besenyei aulájában fiatal roma képzőművészek, Balogh Tibor, Borkó Mariana, Káli Horváth Kálmán és Kiss Sándor festményeiből nyílt rendkívül izgalmas és szemet gyönyörködtető kiállítás, majd a Két Balog beszélget című fórummal folytatódott a konferen-

cia. Az emberi erőforrások miniszterével, Balog Zoltánnal (képiünkön) a Miskolcon politológia szakon végzett egykori szakkollégista, Balogh Tibor beszélgetett felzárkózásról, aktuális közéleti kérdésekről.

Szombat

A reggeli áhítat szolgálatát Makkai László, a Miskolci Görögkatolikus Cigány Szakkollégium igazgatója végezte, majd a cigány nyelv emlékeiről dr. Lakatos Szilvia tanársegéd, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszékének munkatársa tartott fontos előadást. Bemutatta például azokat a nemzetközi nyelvi műhelyeket Prágától Manchesterig, amelyek a romani nyelvet kutatják. Nagyon sok gádzsó (nem cigány származású) nyelvész tevékenykedik tehát, ám sajnálatos módon kevés hazai roma

akad, aki a cigányok nyelvének ügyét választaná hivatásul.

Az előadó felvázolta azt a bonyolult rendszert, amelyben a lovári csak egy a számos dialektus közül, de mert a nyolcvanas években ebben a dialektusban készült az első hazai cigány nyelvkönyv, később pedig az érettségi, illetve a nyelvvizsga-dokumentumok, sokan azt hiszik, ez a zárólagos roma nyelv.

Magyarországon elterjedt, hogy lovári nyelvvizsgát könnyű szerezni, mert alig van „tanulnivaló”. Noha írásbeliség nem volt, nyelvtana van: két nemet különböztetünk meg, a főnévnek nyolc esete van, a melléneveknek három csoportja, előjárók és kötőszók, gazdag szókincs... És igen nagy élmény mondjuk görög cigányokkal romani nyelven beszélgetni egy nemzetközi konferencián – mondta előadásában dr. Lakatos Szilvia.

Roma népmesei hagyomány címmel tartott előadást a Nyíregyházi Főiskola Tanítóképző Intézetének intézetvezetője, az evangélikus szakkollégium romológiatanára. Dr. Jenei Terézia eloszlatta a korábbi kétségeket a cigány mesék eredetiségével kapcsolatban. Saját kutatásainak eredményeit összegezve a hallgatóság elé tárta a cigány mesék típusait, jellemzőit, hangsúlyozva fontos szerepüket a hagyományok, az ismeretek átörökítésében a szóbeliség idején.

A KRSZH konferenciájának résztvevői láthatták először – még mielőtt a Duna Televízió műsorára tűzte volna – Szekeres Csaba rendező-operatőr Misszió című dokumentumfilmjét. A nyáron elkészült alkotás meglehetősen őszinteséggel tárja elénk három szakkollégista élethelyzetét, azt, milyen közegből küszködték be magukat a felismerkedés lehetőségét nyújtó felsőoktatásba, mi jelent ténylegesen a hát-

rányos helyzet, míg a küzdelmeket kíván azok a fiatalok, akikről nem kevesebbet várunk, mint hogy értelmiségiként hivatkozzanak többség és kisebbség között. A vitát, társadalmi párbeszédet sürgető film után több fiatal is azért kereste meg a szereplőket, hogy köszönetet mondjon a bátorságukért: merték vállalni sorsukat a kamera előtt a többiekért is.

Langerné Victor Katalin társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár-helyettes a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alapnál induló gyökörök program részleteiről tájékoztatta a fiatalokat, majd a délutánt a nagy hírű nyíregyházi Sóstó Zoo megtekintésével töltötték a konferencia résztvevői.

Romakultúra és emlékezet címmel Balogh Kálmán cimbalomművész és Nagy István, a Karavan Familia vezetője tartott videókkal fűszerezett elő-

ni. A keresztény roma szakkollégiumokban sokat kapnak a hallgatók, de sokan vannak köztük, akik adni is tudnak. Végig kell gondolni: mit adhatok a közösségemnek, mert Jézus, a szolgáló Isten erre tanít. Az életünket nem kell odaadni – hangsúlyozta Fabiny Tamás –, csak az életünk-ből valamennyit, mert ebben a fájdalommal, szenvedésekkel teli világban sokan várják azokat, akik ezekben a szakkollégiumokban gazdagodtak, és keresztény elkötelezettséggel képesek szolgálni a közösséget.

Az ökumenikus istentisztelet az új szakkollégisták megáldásával ért véget. Az istentiszteletet követő ünnepi igazgatótanács ülésen Czibere Károly szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár köszöntötte elsőként az új tanévet. Az államtitkár szerint a szakkollégiumon belül „folyik a munka, az állványok állnak”, de minden közreműködőnek – a kollégiumnak, a minisztériumnak, az egyháznak és a hallgatóknak is – meg kell tudnia válaszolni, mi épül pontosan az állványok mögött. „Az is fontos, hogy a fő alkotóelemeket, a szakmát, a roma kultúrát és öntudatot, közösséget és kereszténységet tudjuk-e mérlegre tenni, mi a célunk ezekkel, és mire helyezzük a hangsúlyt” – mondta Czibere Károly.

A fenntartók képviselőjében is Fabiny Tamás kapott elsőként szót, tudva azt, hogy a Németországi Protestáns Egyház delegációjával tervezett találkozójára kell indulnia Rószkéré, majd köszöntőt mondott Forrai Tamás, a jezsuita rend tartományfőnöke és Seszták István érseki főhelynök.

Dr. Fekete Károlynak, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspökének köszöntését Mózes Áron, a debreceni Wáli István szakkollégium igazgatója tolmácsolta, és köszöntötte az ünnepi közgyűlést dr. Zakar Péter, a szegedi Gál Ferenc Főiskola dékánja is. A köszöntések sorát az esemény egyik legfontosabb támogatója, Fixl Renáta, a Hanns Seidel Alapítvány magyarországi irodavezetője és dr. Kiss Ferenc, a Nyíregyházi Főiskola megbízott rektora folytatta, és Seszták István, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés elnöke zárta.

A háromnapos nyíregyházi rendezvényen ülésezett a KRSZH elnöksége, így azzal a hírrel tértek haza a résztvevők, hogy jövő ilyenkor Debrecenben a reformátusok rendezik a konferenciát.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

HIRDETÉSEK

Evangelikus műsorok a Duna Televízióban

- Szeptember 20-án, vasárnap a Duna Televízióban 10.30-kor egyházkunk műsorát, az *Evangelikus magazint* láthatják. Az adást 21-én, hétfőn a Duna World csatornán 16.10-kor megismétlik. Szerkesztő Nagy László.
- Szeptember 20-án, vasárnap a Duna Televízióban 11 órai kezdettel az *Evangelikus riportok* magazinban *Tanévkezdés az Evangelikus Hittudományi Egyetemen* címmel láthatnak összeállítást. A műsort szeptember 21-én, hétfőn a Duna World csatornán 15.40-kor megismétlik. Szerkesztő-riporter Nagy László, rendező Horváth Tamás.

Felvételi tájékoztató a Deák téren

A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumba (1052 Budapest, Sütő utca 1.) a 2016/17-es tanévre felvételizni szándékozó diákok és szüleik számára felvételi tájékoztatót tartunk két külön alkalommal.

- Szeptember 25-én, péntek délután 4 órára várjuk a jelenleg negyedik osztályos tanulókat és szüleiket.
- Szeptember 26-án, szombat délelőtt 10 órára várjuk a nyolcadik osztályos diákokat és szüleiket.

Ezek az alkalmak az iskola igazgatója számol be a szülőknek iskolánk működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszerről. A gyerekek pedig diákjaink segítségével ismerhetik meg az iskolát. Szeretettel várjuk az érdeklődőket!

Megújult az evangélikus kollégium

▶ A farsori evangélikus templomban adtak hálát szeptember 13-án Gáncs Péter elnök-püspök igeszolgálatával a megújult Evangélikus Középszkolai Kollégiumért. Külső-belső felújítás és energetikai korszerűsítés is zajlott a budapesti VII. kerületi Rózsák terén álló épületben.

Kicsérélték a nyílászárókat, hőszigetelést kapott a ház, valamint – pályázati segítséggel – a kollégium konyhája is megújult. A lakóterek új burkolattal, új bútorokkal gazdagodtak, és korszerű vizesblokkokat is kialakítottak.

A megújult épületért és a benne folyó lelki és szellemi nevelésért Pelikán András kollégiumi lelkész liturgikus szolgálatával tartottak hálaadó istentiszteletet.

Gáncs Péter elnök-püspök prédikációjában hangsúlyozta: fontos, hogy a hálaadáshoz a befogadás és az épülés üzenete társuljon. „Úgy, ahogy most köszönetet mondunk azért, hogy megújult falak között kezdődhet a tanév, törekedjünk arra, hogy a kollégisták ne csak korszerű szálást, hanem lelki befogadást is kapjanak intézményünkben. Nem elég, ha csak a kövek szépülnek, nekünk is fejlődünk kell! Folyamatosan újra kell kezdenünk a lelki építkezést, mely közösséget, tartást, Krisztushoz tartozást jelent” – fogalmazott a püspök.

A befogadás példaként Gáncs Péter kiemelte, hogy a megújult konyha nemcsak az otthon lakóit látja el: naponta százötven adag ebédet osztanak ki a Magyarországi Evangélikus Egyház menekülteket segítő szolgálatának koordinálásával.

Hegyváriné Pauló Mária, az intézmény igazgatója beszédében szökött arról, hogy az épület elkészültétől itt működött a főváros legelső felekezeti alapítású árvaháza – amelyet 1859-ben hoztak létre, és majd öt évtizeden át Brocskó Lajos igazgatótt –, és hogy a mai kollégiumnak is jellemzője a családias légkör, a munkára való felkészítés és az evangélikus nevelés. „Hitvallásunk, hogy befogadó, elfogadó és gondoskodó környezetet biztosítsunk a diákoknak, valamint munkatársainknak. Arra törekszünk, hogy az egyházi nevelés által a múltat megőrizve, de a kornak megfelelően megújulva készítsük fel az életre a gyermekeket” – fogalmazott Hegyváriné Pauló Mária.

A hálaadó istentiszteletet követően a jelenlévők fogadáson vettek részt, és megtekintették a megújult épületet.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A menekülthelyzetről tájékozódott hazánkban a Németországi Protestáns Egyház delegációja

► A Keleti pályaudvar egyszerűen nem alkalmas fogadózóna, ellenben a magyarok által üzemeltetett menekülttáborokban megfelelő körülmények lennének a menekültek ellátására. Ez volt a benyomásuk azoknak a német delegáltaknak, akik a Németországi Protestáns Egyház, a Német Diakónia, illetve a német világi sajtó részéről – Bayerische Rundfunk, ARD, *epd.de* – érkeztek szeptember 13-án hazánkba, hogy testközelből tájékozódjanak a magyarországi menekülthelyzetről. A delegációt *Heinrich Bedford-Strohm*, a Németországi Protestáns Egyház vezetője, a Bajorországi Evangélikus Egyház püspöke vezette.

A püspök az egész vasárnapot a magyarországi migránshelyzet tanulmányozásával töltötte. Elkísérte személyi referense, *Andrea Wagner-Pinggéra* és a *Brot für die Welt* (Kenyeret a Világnak) elnevezésű szervezet elnöke, *Cornelia Füllkrug Weitzel* asszony is. A Magyarországi Evangélikus Egyház részéről *Gáncs Péter* elnök-püspök, *Próhla Gergely* országos felügyelő, *Buda Annamária*, az országos iroda diakóniai osztályának vezetője, *Cselovszkyné Tarr Klára*, az ökumenikus és külügyi osztály vezetője és a délután csatlakozott *Fabiny Tamás* püspök vett részt a programokban.

A püspök *Balog Zoltán* emberi erőforrás-miniszternél tett látogatással kezdte a napját, és tájékozódott a kormányzat állásfoglalásáról, a migránsokhoz való magyar politikai viszonyulásról. Miközben tárgyalt, a német sajtó képviselőit *Hajdú Tibor* tájékoztatta az Evangélikus Diakónia részéről egyhá-

zunk tevékenységéről a Keleti pályaudvaron, ahol a sajtósok felvételeket is készíthettek a menekültekkel. Itt csatlakozott hozzájuk később a német püspök.

Először a csapoknál tisztálkodó iraki férfiakkal elegyedett szóba. „Kiez a férfi?” – kérdezte tőlem ekkor a huszonegy éves iraki *Hammad*. Amikor megtudta, hogy Németországból érdeklődnek irántuk, azonnal szeretett volna a püspökkel egy „szelfit” – saját készítésű, mindkettejüket ábrázoló fotót – készíteni, a telefonja azonban éppen lemerült.

A Hammaddal együtt tisztálkodóktól megtudhattuk, hogy mindannyian Németországba szeretnének utazni, és örömmel osztották meg eddigi tapasztalataikat *Bedford-Strohm* püspökkel. Szeretnének már továbbutazni, és remélik, hogy a mai napon Hegyeshalomra induló vonatokra fel tudnak végre szállni – mondták. De azt is hozzátették, hogy elégedettek a magyarok vendég-

FOTO: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA / EVANGÉLIKUS.HU

szerepetével, és a nekik hozott ruhákat és ételeket is köszönettel vették.

A Keleti pályaudvaron az SOS REMAR feliratú sátorban vannak azok az önkéntesek, akik a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet és az Evangélikus Diakónia támogatásával teljesítenek itt szolgálatot. A püspök örömmel konstata, hogy a sátorban több külföldi segítő is dolgozik, így többek között francia nyelven tájékozódott az ő véleményükről is. Örült annak, hogy a segítőik mindannyian arról számoltak be, hogy a magyar segélyszervezetek és civilek nagy erőfe-

szítéseket tesznek azért, hogy az itt átutazóban lévő emberek számára a megfelelő körülményeket biztosítsák, ellátásukról gondoskodjanak.

De nemcsak az ellátás okoz gondot, hanem magának a térnek a rendben, tisztán tartása is. Az ebben segédkezők sziszifuszi erőfeszítéseket tesznek. Az elégtelen higiénés körülmények miatt, a köztisztaságiak és az önkéntesek megfeszített munkája ellenére, szag terjeng a téren. Nem csoda: egy ilyen közterületen nem lehetnek megfelelők a körülmények a sokszor napokig vagy hetekig itt tartózkodók ellátására. A néhány vécé és a nyilvános használatra beüzemelt vízcsap nem alkalmas ekkora tömeg ellátására. De az önkéntes segítőik, a segélyszervezetek képviselői erejükön felül teljesítenek, hogy a különböző országokból folyamatosan kisebb-nagyobb csoportokban érkező migránsokat segíteni tudják.

A német püspök meg is jegyezte később, amikor már kisbusszal Bicske felé tartottunk, hogy sajnálja a kialakult helyzetet, de úgy látja, hogy a magyarok rendkívül vendégszeretők és nyitottak a más körülmények közül érkező embertársaik iránt.

Amikor a Keletiből megérkeztünk Bicskére, majdnem üres tábor fogadott bennünket. Egy nagyobb migráns-csoport az előző napokban vette az irányt Hegyeshalom felé, így körülbelül háromszázötven ember tartózkodott a táborban. *Heinrich Bedford-Strohm* a tábor vezetőjével, *Székely Bélával* beszélgetve a migránsokkal kapcsolatos magyarországi törvényekről érdeklődött, érdekelte a regisztrációs folyamat és az is, vajon hányan vannak, akik itt akarnak maradni.

A püspököt a tábor területén az Ökumenikus Segélyszervezet részéről *Lehel László* elnök-igazgató kalauzolta. Egy iraki férfi odalépett hozzá-

juk, és kijelentette, hogy ő bizony nem akar továbbutazni, mert számára már most ideálisak a körülmények. *Hasszan* már itt Magyarországon megtalálta a békét és nyugalmat, elege van a folyamatos vándorlásból, le szeretne telepedni, és csak a megfelelő papírokra vár.

A püspök ezután részt vett az Ökumenikus Segélyszervezet által gyerekek számára szervezett foglalkozáson. Két kubai asszonnyal és egy nigériai lánnyal beszélgetett. Az asszonyok elmondták: Magyarországon szeretnének családjukkal letelepedni, szeretnének nálunk új otthonra lenni.

„A szüleit a Boko Haram lefejezte. Brutálisan kivégezték őket, mert keresztények voltak. Hála Jézusnak, én el tudtam menekülni. Újságírónak tanultam, ezért ha lehetséges, a későbbiekben szeretnék majd a szakmában dolgozni. Még nem tudom, hová megyek, de ha kell, egész Finnorszáig... Egészségügyi problémáim vannak, és szeretnék megfelelő ellátásban részesülni” – vallotta a Nigériából érkezett, huszonhárom éves *Susan*. Később könnyek között mesélte el, hogy az izslamisták megerőszakolták: „Testünk a Szentlélek temploma. Ezt a templomot meggyalázták. A lelkelem megsérült” – mondta. Fél Afrikán átgyalogolva végül Törökországon és Görögországon át jutott el Szerbiába, végül pedig Magyarországra. „Ötvenhat napja vagyok úton!” – fűzte hozzá.

A delegáció tagjai ezután Röske, majd Szerbia felé vették az irányt. A röskei gyűjtőponton többek között megtekintették azokat a konténereket, amelyeket az Evangélikus Diakónia szállított oda a segítőik munkájának megkönnyítésére. Megmutatták azt a sátort is, amelyet az Ökumenikus Segélyszervezet állított fel a helyszínén.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

„A gyengékről ne feledkezzünk meg, sőt segítsünk nekik!”

Interjú *Heinrich Bedford-Strohm* püspökkel

– *Mi volt magyarországi látogatásának a célja?*

– Németországban rengeteget lehet hallani arról, hogy Magyarországon hogyan bánunk a menekültekkel. Szerettem volna saját magam utánajárni az igazságnak. Holnap már Belgrádban leszek, ott is szeretnék körülnézni.

– *Milyen benyomásai vannak a magyarországi menekülthelyzetről?*

– Szembetűnő, hogy a bicskei tábor meglehetősen üres, viszonylag kevés ember van itt. Elmondták nekünk, hogy a korábban itt tartózkodó emberek továbbindultak Németországba.

Részt vettem egy gyerekek számára a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet által szervezett programon. Nagyon megérintett az a kubai származású kislány, aki a maga készítette alkotásokat ajándékozta nekem. Örömmel viszem haza a mai nap emlékeként, és az íróasztalom különleges helyére rakom majd őket.

Bicskén sokkal jobb a helyzet, mint a Keleti pályaudvaron. Amikor bementem az egyik szobába, láttam, hogy meglehetősen szegényes a berendezése, és nem túl kényelmesek az ágyak, de azért el tudom képzelni, hogy itt jobb elhelyezésük lenne a menekülteknek, mint egy közterületen. Ha az embereknek van szállásuk, tudnak főzni, tisztálkodni, és megfelelők az emberi körülmények, akkor azt

gondolom, hogy az itt dolgozók megtették a tőlük telhető legjobbat. Megkapó volt, hogy akár az egyházi segélyszervezetek munkatársai, akár a civil önkéntes segítőik rendkívül barátságosak voltak.

– *Mért olyan rossz Ön szerint Magyarország külföldi megítélése? Miért terjesztenek rólunk a menekültkérdés kezelésével kapcsolatban olyan híreket, amelyek nem állják meg a helyüket?*

– Az lehet ennek az alapja, és az a benyomásunk, hogy a magyar kormány el akarja ijeszteni Európából a menekülteket. Ezt a magyar miniszterelnök nyíltan ki is jelentette: *Orbán Viktor* azt szeretné, ha a menekültek visszamennének Törökországba, az ott lévő nagy menekülttáborokba. Ennek aztán olyan olvasata van, hogy itt nem üdvözlük szeretettel a menekülteket.

De most egy egészen másféle Magyarország táruult fel előttem.

Sok lelkes emberrel találkoztam, akik válogatás nélkül minden rászorulón segíteni szeretnének. Így aztán kontrasztot is látok a miniszterelnök nyilvános megállapításai és a magyar emberek mentalitása között. Bár az előbbit egész Európa hallja, és ezek a megnyilvánulások egész Európát nyugtalanítják, a valóság azonban az, hogy Magyarországon a másik ember iránti szeretet és a segítőkészség megvan az emberekből.

– *Hogyan lehetne Ön szerint ezt külföldön jobban kommunikálni?*

– Azt gondolom, hogy a magyar miniszterelnöknek változtatnia kellene a retorikáján. Európában világossá kell tennünk, hogy mik az európai értékek. Ez döntő kérdés. Látjuk, hogy Európa széthullóban van, ezt azonban nem szabad hagynunk, és nekünk, egyházaknak hozzá kell járulnunk ahhoz, hogy beszélgesünk ezekről a fontos kérdésekről. Ezért is jöttem most Magyarországra, mert szerettem volna tudni, hogy maguk a magyarok hogyan gondolkodnak, és mit tesznek. Ha hazamegyek, ezekről a tapasztalataimról be fogok számolni, és megpróbálok azon dolgozni, hogy az értékek terén is egyetemes Európa legyünk. Ebbe beletartozik az is, hogy a gyengékről ne feledkezzünk meg, sőt segítsünk nekik.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA
Evangelikus.hu

Anyák megmentője

Semmelweis Ignácra emlékezünk

A gyermekági láz kóránát, illetve megelőzésének módját 1847-ben felfedező *Semmelweis Ignác* tragikus élete ma is tele van megválaszolatlan kérdésekkel. Százötven éve, amióta az elmegyógyintézetben véget ért – 1865. augusztus 13-án – örökös rosszulattól övezett küszködése.

Nézem halála előtt készült fényképét. Egyetlen év után micsoda változás: barázdált homlok, elkomoruló arc. Visszaréved a távoli esztendőkre, a hiábavaló küzdelmekre: hány anyát megmenthetett volna, ha hallgatnak a szavára.

Semmelweisnek csak néhány ágy állt rendelkezésére, hogy bizonyíthassa korszakalkotó felfedezését. Az életmentő magyar orvos felismerte, hogy a szülészet higiéniáját betartva a gyermekági láz fiatal áldozatainak számát csökkenteni lehet. Felfedezte, hogy ez a szörnyű kór nem járvány, hanem a hullaházakból hozott fertőzés, amely ellen fertőtlenítő kézmossal kell védekezni.

Ilyen egyszerű és csodálatos Semmelweis felfedezése. Egy igazoló adat az *Orvosi Hetilapból*: keze alatt hat éven át 933-an szültek, s csupán nyolc anyát vesztett el!

Halálának százötvenedik évfordulója alkalmából egymást érik a megemlékezések, a kiadványok, a konferenciák. A sok lehetőség közül a budapesti orvostörténeti múzeumot látogattam meg, és megnéztem *Katona Zsuzsa* dokumentumfilmjét.

A múzeum termeiben az ókori Egyiptom orvoslását, görög és római

bronz sebészeti eszközöket is láthatunk. Betekinthetünk a középkori arab tudomány világába, a kolostori gyógyítás fejlődésébe, a 16–17 századi magyarországi orvoslásba, a nagyszombati egyetem orvosi karának dokumentumaiba, sőt egy 18. századi szülészeti műszerládába is. És már ott is vagyunk a Semmelweis-tablónál.

Családi képek, régi levelek, a szülői ház, a budai gimnázium. Festmény a bécsi közpórház hatalmas épület-tömbjéről és a pesti Szent Rókus Kórház templomos falairól. Külön látható a nagy szeretettel berendezett emlékszoba. Az 1860-as éveket idézi: eredeti bútorok, kopott képek, hosszú szőnyegek; kis íróasztal, amelynél főművét, a *Die Aetiologie, der Begriff und die Prophylaxis des Kindbettfiebers (A gyermekági láz kóroktana, fogalma és megelőzése)* című könyvét fogalmazta éjszakákon át. Latin, görög, német nyelvű, díszes könyvek, hófehér kályha, habos függönyök a csendes homályban.

Katona Zsuzsa filmje visszapergeti az időt. Semmelweis ötödik gyermekként látta meg a napvilágot. Otthon németül, az iskolában magyarul beszélt. 1838-tól az orvosi egyetemre járt, 46-ban diplomázott. Ő volt az első, aki a munkájáról jegyzőkönyvet vezetett. Véletlenül fedezte föl, hogy a gyermekági láz oka a hullámérgezés, ezért a szülészeti osztályon kötelezővé tette a klórmeszes kézmossást.

Láthatjuk a filmben azt is, miként emlékeztek jeles külföldi kollégái a fáradhatatlan magyar orvosra. A szépen felépített képsorokból megtudjuk: a félreállított férfi nem igyekezett „helyezkedni”, nem harcolt nézeteiért, csak levelekben írta le megfigyelését.

Semmelweis Ignácról 1969-ben nevezték el a budapesti orvosi egyetemet, és az értékes anyagot őrző orvostörténeti múzeum (amely egykori szülőházában működik) is felvette a nevét. *György Tibor, Benedek István, Antall József* (az egykori miniszterelnök) fáradozott azon, hogy emléket megőrizze az utókor.

Felfedezése korszakalkotó. Egyszerű és fontos. És gyönyörű, mert nincs szebb, mint a megszületett csecsemőt a fénybe emelni, édesanyja karjaiba adni.

■ FFL

Evangelikus templom – nyitva?

Szombaton, szeptember 19-én kezdődik az *Ars Sacra fesztivál*, a szent művészet ünnepe Magyarországon. Egy héten keresztül számos kiállítás, koncert, felolvasóest foglalkozik a témával, olyan műalkotásokat helyezve a fókuszba, amelyek – a maguk módján és eszközeivel – az isteni, a transzcendens felé vezetnek bennünket.

2007-ben a *Városmisszióval* kapott lendületet ez a kezdeményezés. Az elsődleges cél az volt, hogy a „spirituális hátszín nélkül élő emberek” számára felmutassa azokat az örök értékeket és igazságokat, amelyekről keresztényként nekünk tapasztalatlanként, élményünk, egyéni és közösségi látásunk van.

Az idén kilencéves *Ars Sacra fesztivál* Európa legjobb fesztiváljai közé került – mintegy húsz másik ha-

zai rendezvénnyel együtt. Szerencsés egybeesésnek tartható, hogy azon a hétvégén kezdődik, amelyen az európai országok épített örökségükre figyelnek.

A nálunk *kulturális örökség napjai* nevet kapott ünnep eredete 1984-re nyúlik vissza, amikor Franciaországban megszervezték az első „nyitott kapuk” rendezvényt. Hét évvel később *European Heritage Days* (európai örökségnapok) névvel az Európai Unió prominensei is magukévá tették az üzenetet, és a kezdeményezés mellé álltak. Mára ötvennél több ország – uniós kivüliek is – kiveszik a részüket a programból, különleges módokat, formákat találnak az épített örökség bemutatására, népszerűsítésére, felhívják a figyelmet a védelem, az értelmes hasznosítás szükségességére.

Magyarország a kilencvenes évek eleje óta résztvevő, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal 1999-ben állt a *kulturális örökség napjai* mögé: az elsősorban önkéntesek által működtetett programok eddig is több száz helyszínen zajlottak, évente több tízezer látogatót mozgattak meg.

Igazi csemegének ígérkezik, hogy ilyenkor azokba az épületekbe is beléphet az ember, amelyek máskor zárva vannak a látogatók előtt, vagy csak sok pénzért tekinthetők meg. Hosszú a sor a pompás jászsevárosi Gutenberg-házról a kőbányai, földalatti víztározó grandiózus csarnokaiig, a romos lovasberényi kastélytól az ózdi kohászat szebb időket látott gyárépületeiig. Érdeemes előre tájékozódni, ha útra kelünk: Acsán, a kastélyban például nincs villany, tehát elemlámpás sétára kell számítani, másutt pedig előzetes regisztrációra van szükség.

Iskoláink közül jó néhány, templomaink pedig jórészt épített örökségünk szép, különleges, egyedi, régi, veszendő, igényesen karbantartott (a jelző választható, akár több is) példái. Gondolunk-e arra, hogy ezen a kiemelt hétvégén megmutassuk az érdeklődőknek? Hogy mi, akik napról napra vagy hétről hétre koptatjuk padjait, a közel engedés, az ajtónyitás által szintén gazdagodhatunk? Jellemzően zárt ajtajú templomaink, ha „csak egy éjszakára” megnyílnának, nem töltenék-e be még jobban hivatásukat?

A nádasdladányi Nádasy-kastély évről évre több száz látogatót fogad ilyenkor. Azt mondják, leírhatatlan élmény, amikor szombat éjjel „az ősök csarnokában”, vagyis az ősök portréi között felgyúlnak a csillárokon a gyertyák, s vagy száz lángocskák fényében valóságos időutazásban van részük a vendégeknek.

Védve, amit elődeinktől kaptunk, és felmutatva arra, aki megtart bennünket – így ünnepeljük örökségünket! Még be lehet kapcsolódni!

■ ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

A programokról tájékozódni lehet az alábbi honlapokon:
ars-sacra.hu
oroksegnapok.hu
evangelikus.hu/nyitott-templomok-napja-evangelikus-programok

Augusztusi özönvíz. Éjjel háromkor villámlani kezd gyors, cikázó fényvel s hatalmas dörgéssel. Azután ömlik az eső, még az ablakon is folyik befelé. Egyórányi csönd, újból kezdődik előlről. Három napja nem szűnik ez a soha nem látott felhőszakadás. Hajnalban látom a televízióban a drámai képeket: szétverve a város, megszagatva a fák, az aluljárókban hömpölyög a víz. A Balaton északon és délen is sártenger.

***

Kőkriztusok, pléhkereszték, szentek. Ott állnak az út mellett, falvak utolsó házainál. *Szent Vendelek, Nepomuki Szent Jánosok.* Néznek bennünket, pillantásukkal kísérnek. A legtöbb közelében kopott fapadokon öregek ülnek. Arcuk barázdált, fáradt, már csak a csönd hallgatja őket. Pedig mennyi mindent tudnak, veszendő kincseket: népi imádságokat, zoltárokat, siratóénekeket. Milyen jó, hogy *Szántó Piroska* festményein, *Olasz Ferenc* fotóin és filmjein megörökítette az út menti kereszteteket.

***

Keszthelyi istentisztelet. Szép, megújult templom fogadja a hívőket. A várakozás csendje, családias légkör. A vajszi falak, a szószerk barsonyozdja kedvesen ringatja az ódon-szép zoltárokat, az istenes szavakat. *Honthegyi Zsolt* lelkész szeretetteljes, tőp-

rengő mondatai utat találnak. Olykor nagy csönd lesz, s legtöbbször hunyt szemmel pergetjük vissza az életünket. A végén újság- és könyvvásárlás. Beszélgetés. Ilyen kedves, ölelő gyülekezettel régen találkoztam. Rögtön észrevették, hogy idegen vagyok, és vezettek, sorolták a gyerekek nevét: élőben és fényképeken. Búcsúzáskor hívtak: pénteken bibliaóra, a hét végén orgonahangverseny.

***

Moldova György. Újra a televízióban. Kérdezi a riportert, mit szól ehhez az iszonyú hőséghez. Az író felelete: „Kádár-könyvem a tizedik kiadásánál tart.” Vagyis már százezer elfogyott, és most nyomják az újabb példányokat. Másik kérdés: „Mit szól a mai élthez?” Szélid mosoly, térdcsapkodás: „*Kádár János* a 20. század legnagyobb politikusa. Ott a helye *István király* mellett.” Eláll a lélegzetem; magyar író hogy mondhat ilyen szörnyűségeket?

Moldova azt hiszi, hogy az irodalom ma nem a könyvek üzenete, „csak” szóbeszéd. Ezért fecség összevissza, provokálva. Úgy gondolja, a hazugságnak ma nincs következménye. S talán

igaza is van, az elbutított emberek nagyobb része mindent elhisz. Sőt terjeszti is a képtelenséget. Ítélek, besároz embereket.

***

Nyelvismeret. Nagy felmérés után kiderült: Magyarországon tíz ember közül hárman tudnak megszólalni idegen nyelven. Európában e tekintetben az utolsó helyen állunk. Ilyenkor mindig az jut eszembe: mi van a gyönyörű magyar anyanyelvvél? Ha megkérdeznék valakit, hogyan jutok el a Vörösmarty térre, azt hiszem, kevesen tudnának felelni. Vagy *Weöres Sándor* örvényes szózuhatagát idézném... Szomorú lesznek. Pedig még nem szóltam a televíziós riporterekről, akiknek egy egyszerű tómondat megfogalmazása is komoly probléma. A raccsolásról, a rossz hangsúlyról nem is beszélve. Rövid tudósításokban tíz-tizenöt hiba, kibogozhatatlan szócsomók.

***

Kajak-kenu. A sport immár elvesztette szépségét, a nemes viadal tisztaságát. Hivatásos gladiátorok páváskodnak mindenütt. Van egy

kedvencem, akit régóta figyelek: a háromszoros olimpiai bajnok *Janics Natasa*. Hiába a csillogó aranyérmek, a tengernyi munka, az elnök és a szövetségi kapitány nem szereti. Pedig a világgyőzelmek után nekik kellett volna elsőként gratulálniuk és vinniük a vizes csónakját.

Nem szeretik. Talán mert magyar és szerb szülők gyermeke, és nem adja meg magát. Gyermekszülés után, mikor lehetett, azonnal edzésbe állt, szinte előlről kezdve az egészet. És most váratlanul újra feltűnt, tarolt az országos bajnokságon: kétszáz méteren győzött egyéniben, a tizennyolc éves *Homonnai Lucával* párosban is diadalmaskodott, és a győri csapattal megnyerték a négyest is. Mondanom sem kell, nincs benne a riói előolimpiára utazó magyar keretben, a főtudorok még gondolkodnak a világ egyik legjobbjának a sorsán.

***

Posta. Napok óta nem jött levél, egyetlen meghívó sem. Mintha a világ megtagadott volna, barátaim elfelejtettek. Én nem üzentem, így azután eszükbe se jutottam. Még örök elenségem, a névtelen levelek nagy mestere sem szítja cikkeimet. Marad a számítógép, az e-mail egy-két mondata, az arc nélküli, hűvös fecsegés. Lassan az emberek nem ismerik a kézzel írt betűket, az őszinte, tisztá sorokat.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Jegyzetlapok

(Napló, 2015)

Protestáns médiaműhely

Oktatás és reformáció mottóval a reformáció születésének ötszázadik évfordulójára hangoló idei tematikus évhez kapcsolódva szervezte meg őszi médiaműhelyét a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz) – az új-

ságíróképzés, kommunikációoktatás mai helyzetét véve górcső alá.

A balatonföldvári Bethesda Baptista Üdülő és Konferencia-központban szeptember 11–13. között rendezett tanácskozáson a mintegy negyven részt-

vevő neves szakemberek, a tárgyban illetékes tanárok bevonásával elemezte az egyházi sajtó színvonalát is érintő helyzetet. A *Médiaoktatás – protestáns szemmel* című konferencia azt az alapkérdést is vizsgálta, hogy egyáltalán tanítható-tanulható-e az újságírás iskolai keretek között, avagy a zsurnalisztika fogásai igazán csak műhelymunka során, a gyakorlatban sajátíthatók el. (Az elhangzottakról bővebben lapunk következő számában számolunk be. – A szerk.)

Képközlök *Komlósi Gábor*, a Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöke, a Komlósi Oktatási Stúdió ügyvezetője és *Osztoivits Ágnes*, a *Heti Válasz* főszerkesztője, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója.

■ MAROSI NAGY LAJOS felvétele

„Akarsz-e teljes, tiszta szívvel élni?”

Az evangélium örömhír és jó hír Isten megváltó szeretetéről. Erre mindig szükségünk van. Különösen is olyan időkben, amilyenekben élünk. Percenként öntik ránk a rossz híreket. Sokan emiatt bizonytalanok, és félnek a jövőtől.

Az evangelizáció az az alkalom, amikor sürített, célirányosan hirdették Isten igéjét. Erre van szükségünk, hiszen ami Istentől jön, életet ad, és megtart kísértésekben, harcokban, gyengeségekben. A beteg, bűnös világnak az evangélium a gyógyszer. Isten ezt adta. Ennek hallgatására és megbeszélésére hívjuk testvéreinket az október 10-én a Deák té-

ri templomban tartandó nagy találkozóra.

A fő témát *Kosztolányi Dezső* jól ismert verssora adja: „Akarsz-e teljes, tiszta szívvel élni...?” (*Akarsz-e játszani?*) Minden jóérezésű ember igennel válaszol egy ilyen kérdésre. Ugyanakkor tudjuk, hogy a hétköznapi élet milyen nehéz is ez. Szívünket, személyiségünk középpontját sok minden terheli, és néha tépi, sebesíti, piszkolja. Jézus szerint azok a boldogok, áldottak, akiknek a szíve tiszta. Kérhetjük ezen a napon is majd azt, amit a bukott hívó király, Dávid imádkozott: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem...!” (Zsolt 51,12)

Az igehirdetés mellett tanúságtételeket hallgatunk majd, és különböző szekciókban lesz lehetőség a beszélgetésre. Idén szervezünk egy csoportot siketek számára is. Gondoskodunk jelzőnyelvi segítségről a templomban, és a többi szekcióval párhuzamosan nekik is tartunk bibliakört. Budapesten működik egy siketgyülekezet, őket is meghívjuk erre a napra.

A Deák téri személyes találkozások reményében munkatársaim nevében is küldöm köszöntésemet.

Erős vár a mi Istenünk!

■ SZEVEÉNYI JÁNOS országos missziói lelkész

Mandák-sziget

► **Ülök a Mandák-villa teraszán. A meteorológiai szolgálat az egész országra vörös riasztást adott ki a ki tudja, hányadik hóhullám miatt. Uborkaszegzen lévén, a hőség mellett a hírek a különböző helyeken tartott, különféle néven futó, ám lényegében ugyanarról szóló fesztiválok eseményeiről tudósítanak. Bár meleg van, de a fákknak és a kertnek köszönhetően nem érzem elviselhetetlennek a hőséget, és a többi hír sem tud megérinteni. Rájöttem, hogy egy sziget közepén ülök.**

A Mandák-otthon eredetileg nagypolgári villa volt, amely léptékében leginkább egy kisebb méretű vidéki kúriára hasonlít. Ötven ember kényelmesen elfér benne, de ha lejjebb adjuk az igényeinket, akár hetven is. Öreg fákkal szegélyezett, jókora kert veszi körül, így lényegében eltűnik Fót közepén, csak úgy véletlenül nehéz rátalálni.

Olvasmányélményeim alapján tudom, hogy a szigeteken furcsa, különleges emberek élnek. A Mandák-sziget lakói is valódi hipsterok, akik mindefféle divattal szembemennek. Gyerekek, fiatalok és a velük foglalkozó felnőttek olyasmivel töltik itt az idejüket, amiről a Mandák-szigeten kívül még csak nem is nagyon hallottak, és olyan körülmények között élnek, ami a „kontinentális” emberek számára elképzelhetetlen.

Tizenöt-húsz harmónium és négy orgona folyamatos zúgása, egyházi énekeink hangjai, esetleg egy kis szolmizálással vagy más hangszerek hangjaival fűszerezve, a pingponglabda állandó ostinatójának kíséretével (kortárs zeneszerzők számára aranybányával felérő hangzatokat produkálva) festi alá mindennapjaikat. Teljesen hétköznapiak tűnő fiatalok önként vetik alá magukat a napi hangszerek és énekóráknak, énekárnak, szolfézsnak, gyakorlásnak, és még igehirdetést is hallgatnak reggel és este. Ahelyett, hogy három nap után zokogva hazamenekülnének, a legtöbbjük alig várja, hogy egy év múlva visszatérjen. És a lelkesedés nem múlik el, valóban visszajönnek, hozva testvért, rokont, barátot.

Tanáraik sem hétköznapiak; sokan közülük már évtizedek óta a Mandák-sziget „állandó ideiglenes” lakói, annyi tiszteletdíjért vállalva 17 × 24 órás munkát és szolgálatot, amennyitől a legrosszabbul fizetett diák- vagy közmunka is nagyságrend távolságban van. Úgy tűnik, mindez nem érdekli az egyetemistát, a zenetanárt, az óvó nénit, az erdészt, a borászt, a történést, az egyetemi professzort – egy szóval a Fót-on tanító kántort.

Az ökológusok szerint a szigetek a biodiverzitás fontos részei, hiszen nagy részüket máshol nem található fajok népesítik be. Egy-egy szigeten önmagában azonban nem sok faj található.

Első ránézésre Mandák-sziget csak egyféléképpen járul hozzá egyházunk lelki gazdagításához. Kántorokat képez, akik templomaink hangszereit mellé ülve próbálnak segíteni abban, hogy szomorúan énekelte lett korunkban ne váljunk végképp érdemtelennek az „éneklő egyház” szépen hangzó címre. Aki azonban mélyebben ismeri Mandák-sziget lelki ökosziszté-

máját, az tudja, hogy számos teológus, lelkész, felügyelő, presbiter, hétköznapi (és nem csak vasárnapi) egyháztag rajzolt és rajzik ki a kántorképzőből.

Úgy tűnik, *Luthernak* igaza van: az Ige után tényleg a zene az, amely megtart Istent közelében. A Mandák-szigeten pedig évtizedek óta ismerik, gondozzák és terjesztik azt a fajta zenét, amely már öt évszázada segít túlélnünk, megmaradnunk, megújulnunk.

Kevés a gazdag, anyagiakban biztos lábon álló sziget a világon. Legtöbbjüket monokultúra jellemzi, jólétüket egy-egy termék biztosítja, jövedelmek a természet alig kiszámítható és a világgazdaság teljességgel kiszámíthatatlan változékonyságától függenek.

Ha turista látogat Mandák-szigetre, sokszor irigykedik: jó lenne nekünk (reformátusoknak, katolikusoknak, ortodoxoknak, baptistáknak stb.) is egy ilyen hely, ahol csak a zenénkel foglalkozhatunk. A szemmel látható anyagi körülmények már kevesebb csodálatot váltanak ki. Kicsit kopott, kicsit zsúfolt, kicsit korszerűtlen, egyházunkban sem nehéz szebb, jobb, modernebb, kényelmesebb helyeket találnunk.

Persze akik járatosabbak Mandák-sziget (gazdaság)történetében, azok tudják, hogy volt itt sokkal rosszabb is a helyzet, és az utóbbi években is gyarapodott a kántorképző. Ennek ellenére szembetűnő, hogy a lelkileg oly igen üdítő korszerűtlenség sajnos anyagilag is meghatározza a Mandák-szigetet.

A szigetek önmagukban elsorvadnak, szükségük van a szárazföld gondoskodására. Meghálálják a figyelmet, olyan kincseket adva a kontinenseknek, amelyek máshol nem lelhetők fel.

Mandák-sziget is elvadulna, elsorvadna egyházunk gondoskodó és szerető odafigyelése nélkül, de a magyarországi evangélikusok is szegényebbek, szürkébbek lennének, ha nem volna főtí kántorképző. Ránk bízott, rajtunk kívül senki sem fog gondoskodni róla. Ki más érthetné meg, hogy miért is fontos az, ami itt történik? Kockás papíron sohasem fogja tudni bizonyítani életképességét, EU-s szabványokba nem fog beleférni egy olyan hely, amely nem minősül akkreditált oktatási, idegenforgalmi vagy szociális intézménynek. Mi azonban ismerünk másik Írást is, amely nem csak a számok vagy a minőségbiztosítási normák nyelvében beszél.

Közeledik az ős, Mandák-sziget jórészt lakatlaná válik. Ne feledkezzünk meg róla, hogy nyáron újra hallhassuk a hangját. Segíteni fog abban, hogy egyházunk hangja se némuljon el.

■ KERTÉSZ BOTOND

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ

„Akarsz-e teljes, tiszta szívvel élni?”

Budapest,
Deák téri evangélikus templom
2015. október 10.,
szombat, 10–16 óra

PROGRAM

9.40: Éneklés a *Korál-sziget* zenekarral – *Smidéllyusz Gábor*
10.00: Köszöntés, ima – *Szemerei János* és *Szevevényi János*
Tanúságtétel – *A miskolci Luther kórus*
Igehirdetés – „Boldogok a tiszta szívűek” – *Itzés István*

11.15: Szekciók, bibliakörök

Boldogok a tiszta szívűek – *Itzés István* (templom)
A növekedés boldogsága – *Bozorády András* (gimnázium, 12. terem)
Áldás és boldogság – *Sándor Frigyes* (gimnázium, 15. terem)
A boldogság Jézus ajándéka – *Zászkaliczky Pál* (gimnázium, 17. terem)
A megtérés boldogsága – *Verasztó János* (gimnázium, 18. terem)
A boldogság forrása – *D. dr. Harmati Béla* (gimnázium, 21. terem)
A boldogság Jézus szerint – *Bakay Péter* (gimnázium, 22. terem)
A tisztaság boldogsága – *Grendorf Péter* (gimnázium, 24. terem)
Tisztán a világban – *Deák László* (gimnázium, 27. terem)
Aktuális-e a *Hegyi beszéd?* – *Szemerei János* (gyülekezeti terem, I. emelet)
Boldogok az üldözöttek (?) – *Jó András* és *Kim Pál* (tomaterem)
A szív tisztasága a háziorvos szerint – *dr. Koch Béla* (díssterem)
Tiszta szívvel a misszióban – *dr. Garádi Péter* (gimnázium, 23. terem)
Taníts minket imádkozni! – *Malik Péter* (gyülekezeti kisterem, I. emelet)
Sikets csoport – *Bokros Andrea* és *Ponicsán Erzsébet* (gimnázium, 26. terem)
Boldogok a házások – *Endreffy Géza* (gimnázium, 28. terem)

12.45: Ebédszünet (az egyház szerény vendéglátást biztosít)

14.00: Tanúságtétel

Börtön után szabadon – *Boros Lajos*
Dr. Somody Imre közigazdász, a Centrál kávéház tulajdonosa

15.00:

Igehirdetés – „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem!”
– *Sándor Frigyes*
Úrvacsora – *Geröfiné dr. Brebovsky Éva*

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdeák óvoda termeiben a gyülekezeti és missziói osztály munkatársainak vezetésével
Gyülekező az I. emeleten
Az alkalomra mindenkit szeretettel vár a Magyarországi Evangélikus Egyház Missziói Bizottsága

HIRDETÉS

„A megújulás reménye a keresztény társadalmi jelenlétben”

Ökumenikus közéleti konferencia
Budapest, 2015. szeptember 25–26.

25-én 16.00–24.00: „ifjúsági nap”: szekciómunka, ökumenikus zenés ima (Sapientia Főiskola), állófogadás, party (Café Pio kávéház)

26-án 9.30–14.00: plenáris tanácskozás a DMRE-székházban (Ráday u. 28.). Pódiumbeszélgetés **Baritz Sarolta Laura**, **Bolyki Balázs**, **Borókai Gábor**, **Horváth János**, **Novotny Zoltán**, **Velkey György** részvételével.
Részletes program, szekciótémák, regisztráció: megujulasremenye.hu

Láttál-e már kalasny

„Szeverényi honvéd, maga nem szelrel le idő előtt, mert teológus!” – kiáltotta indulatosan *Homoki főhadnagy*. Teológiai hallgatóként két évre kellett bevonulnom katonának. Egy tiszthelyettes tanácsára kértem szemkivizsgálásomat, mivel annyi dioptriaszámmal, amennyi nekem akkor volt, be sem kellett volna vonulnom.

Hogy is kezdődött ez a nehéz és szép történet?

Hagyd el mindenedet

Újjászületésem után néhány hónappal, 1979-ben beadtam jelentkezésemet az Evangelikus Teológiai Akadé-

négyszázharminc kilométerre lévő, hírhedt alakulatnál. A lelkesi szolgálat elérhetetlennek tűnt, hiszen hét év nagy idő.

Másnap felkerestem *Emike* nénit, aki hívó asszony volt. (Az ő házukban tartott bibliórán térített magához Isten.) Ő csak annyit mondott: gyere, Jánoskám, imádkozunk! Életemben először térdre esve imádkoztam. Meghallottam az üzenetet: „Ne félj, enyém vagy, veled leszek!” „De Uram, semmim és senkim se lesz, el kell hagynom mindent, ami nekem fontos.” A válasz megint ez volt: „Enyém vagy, és ez elég lesz.” Még ezt mondta az Úr: „Szószéken is lehet va-

sal együtt egy nappal később vonuljunk be a seregbe.

Barátaink áldással, imával búcsúztattak. Szükségem is volt rá, mivel mindent ott kellett hagynom, ami az addigi életem volt: munkahelyemet, albérletemet, szülővárosomat és a legfontosabbat, a keresztyén közösséget, a bizonyoságtévő, mozgalmas hívó életet.

A teológiai professzorok elé már tar fejfel álltam. Lelkes, hitvalló önéletrajzomat kezében tartva egyikük azt a kérdést tette fel, hogy mi a véleményem a nyelveken szólásról. Válaszom ez volt: „Ugyanaz, mint Pál apostolnak.” Kezet fogtak velünk, és mentünk a seregbe.

Kalasnnyikovas angyalok

A lenti alakulat „első lépcsős” (háborús helyzetben őket küldik előre „golyófogónak”), politikailag megbízhatatlan, „kispapdaralós” helynek számított. Határozott cél volt a kispapok átnevelése, illetve „megszotyogtatása”. Rémisztő történeteket lehetett hallani a teológus katonák meggyötéréséről.

Lentibe akkor huszonhárman vonultunk be öt felekezetből: római katolikus, görögkatolikus, református, baptista és evangelikus. Sokat beszélgettem és imádkoztam egy szabadkeresztyén fiúval is. Összesen ötvenen voltunk, hiszen többen már korábban bevonultak.

Mi Jánossal egy nap késéssel, kisé fáradtan, bizonytalanul érkezünk meg a kisváros pályaudvarára. Ahogy leszálltunk a vonatról, azonnal két fegyveres katona lépett hozzánk. Határozott hangon kérdezte az egyik: „Teológusok vagytok?” „Igen!” – válaszoltuk. Kezdődik a megpróbáltatás, gondoltam. Ekkor váratlanul az egyik ezt mondta: „Mi is teológusok vagyunk, gyertek velünk, bekísérünk titeket a laktanyába.”

Vándor, ki itt állsz, légy olyan jó, gondoldj tisztelettel minden katonára és civilre, aki itt, Zajdán szolgált

miára. Az akadémiának le kellett adnia a névsort az állami szerveknek. A tizenhét jelentkezőből, akiknek nagy része fiú volt, csak két hallgatót hívtak be katonának: *Breboszky Jánost* és engem. Ami összekötött bennünket, az a *Győri János Sámuel* által vezetett békéscsabai, mozgásban lévő evangelikus ifjúsági közösség volt. Nem tartom véletlennek, hogy minket választottak ki a hatóságok.

A főiskola elkezdése előtt *Hír Feri* motoros barátommal bejártunk néhány környező országot: Csehszlovákiát, a Német Demokratikus Köztársaságot és Lengyelországot. A szép látnivalók mellett végigjártuk az auschwitzi és a buchenwaldi koncentrációs tábor barakkjait is.

Éjjel érkeztem haza csabai albérletembe. A házi néni, *Elen* mama könnyes szemmel adta át a katonai behívót. Kissé megroggyantak a térdeim. Nem elég, hogy öt évig tanulnom kell, most még hozzájön két év honvédség. Ráadásul Lentiben, a

laki nélkül, de a katonaságnál is lehet valaki velem.” Békével a szívemben álltam fel.

Felkerestem a hadkiegészítő parancsnokságot, hogy jelezzem: úgy kaptam behívót, hogy előtte még sorozáson, egészségügyi vizsgálaton sem vettem részt, és a hét dioptriás szemem miatt talán be sem kelene vonulnom, illetve úgy megyek katonának teológusként, hogy a főiskolai felvételit a bevonulást köve-

**Szeretem a föld melegét,
a szelíd mezők illatát,
a templomi nyugalmat és békét
és a kis fecskék játékát a virágok felett.**

(Lentiben íródott négy sor)

tő napon tartják. (A diktatúra adminisztrációja itt figyelmen kívül volt.) Egészségügyi kifogásomat meg sem hallották volna, viszont engedélyt adtak arra, hogy *Breboszky János-*

Kedves Olvasó, láttál már kalasnnyikovas angyalokat? Nem? Mert én igen! Isten a fogadásunkra küldte őket.

Eddig minden rendben, de hogy viselem majd az üvöltözést, a kikép-

Találkozás harminchat év után a valamikori tiszttel, aki most portás

Surranó (bakancs) és műanyag bögre emlékeztetőként egy villanyoszlopon

zést, a tömegszállást, az ideológiai agymosást? A körletben már vártak ránk teológustársaink, és gitárkísérettel dicsőítették Isten a *Minden, mi él* című énekkel. El se akartam hinni: még ezt is megadta az Isten?! Nem is volt többet ilyen...

Másnap botrány lett az ügyből. Tílos volt ugyanis a közös „vallásgyakorlás”. Az is, hogy ketten egy padon ülve elmondják a *Miatyánkot*, nem hogy harmincan énekeljenek.

Másnap orvosi vizsgálat címen rám nézett egy doktornak látszó személy, különbözős tekintettel. Azt kérdezte, van-e valami panaszom. Hát hogyan lenne! És soroltam kisebb-nagyobb testi problémáimat. Reméltem, hogy a négy kategóriából (A, B, C, D) talál nekem valami enyhébbet, így lehetek például raktáros, és nem kell két éven át ki tudja, milyen durvább tevékenységet folytatnom. Furcsa mosollyal az arcán írta be az A kategóriát – vagyis alkalmas, nagyon is alkalmas...

Ön, honvéd elvtárs, ölne embert?

A kiképzés néha kemény volt. Teljes felszerelésben menetelni, akár hajnalban is. Hason fekve, kis ásóval megásni a lőárkot olyan talajban, melyen előző nap robbantottak, és a méteres füvet összeragasztotta a szétrepült, agyagos föld. Néhányan nehezen bírták. Akkor egy társunk elkezdett füttyülni egy ismert spirituálét. Sokunknak erőt adott.

Néhányan a lövészetéről sírva érkeztek meg a körletbe. Este már ágyban volt a huszonhárom meggyötört ifjú. Valaki megszólalt a sötét

szobában: „Fiúk, imádkozunk!” Teljes szívből mondtuk el ágyunkban felülve a *Miatyánkot*. Ilyen átszellemült, dörmögő imádkozást még nem hallottam azelőtt.

Az első reggelizéshez hosszú nó-tázós menetelés után érkezünk. Az olasz felvágott jeges volt, a tea forró. Két perc után a kiképzőtiszt felállított minket, és kivonultunk újra menetelni – éhesen. Tanultunk az esetből: legközelebb azonnal a teába tettük a szalámit, így mindkettő alkalmassá vált a gyors fogyasztásra.

A hétfő reggeli ezredsorakozó mindig izgalmas volt. Felettesem simogatással ellenőrizte borotválkozásom eredményét. Öt centiméterről sziszegte az arcomba: „Szeverényi honvéd, szárazon fogom megborotválni! Két perc múlva legyen itt sima pofával!” Máskor mikrofonba üvöltötte: „Az országúton láttam, ahogy Szeverényi honvéd csak úgy lazán sétálgatott, a sapkája a tarkóján, a zubbonya kigombolva!” Pedig csak annak örültem, hogy rám talált a Dunántúlon élő bátyám, és meglátogatott.

Sűrűn tartottak ideológiai oktatást is nekünk. Pocakos hadnagy járkált le-föl előttünk, és gyözködött minket a Biblia tarthatatlanságáról. Egyik alkalommal egyenként szólított fel bennünket: „Ön, honvéd elvtárs, ölne embert?!”

Akire rámutattak, annak felpattanva kellett válaszolnia: „X. főhadnagy elvtársnak Szeverényi honvéd jelentem, nem ölnék!” Üvöltve reagált: „Üljön le!”

Miután teljes volt az ökumenikus egység ebben a témában, dühösen eszeltte, hogy miattunk fog elesni Magyarország egy NATO-támadásban.

gyikovos angyalokat?

Veled vagyok

Egy üres alagsori helyiségben néhányan esténként összegyűltünk imádkozni, igét olvasni, sőt úrvacsorázni is. Öt felekezet, felavatott lelkész nélkül! Zsinatok, évszázadokig tartó féltékeny, szűkkeblű egyezkedések nélkül. (A rendkívüli helyzet-re való tekintettel a katolikus srácok kaptak minderre engedélyt.) Kék melegítőfelső alá rejtettük az *Útmutatót*, a zsolozsmáskönyvet. Minden alkalommal elolvastuk az evangélikus *Útmutató* ígét, és együtt szoltároztunk. Bencésektől kaptunk osztályt, amelyet néha eltördeltünk, hogy jusson mindenkinek. Borunk nem volt, de hiszem, hogy így is teljes volt a „liturgia”. Egy közép-re tett kopott hokedli szolgált asztalként. Úgy voltunk együtt, mint az öskeresztyének.

Más alkalommal *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főpapát érkezett a laktanyába. A katolikusok nagyon várták. Beengedték egy tanterembe, kiállított fegyverek közé. A folyosón sorba álltak a gyónni szándékozók. Én is közéjük álltam. „Nem tudok katolikus módra gyónni, de jöttem beszélgetni” – mondtam Asztriknak. Jó volt ez így. Azóta is barátságban vagyunk.

Amikor egyik társunkat, *Omegát* (ez volt a beceneve) köszöntöttük születésnapján *Assisi Ferenc* imájából írt gitáros énekkel (*Minden, mi él, csak téged hirdet*), annyira megtetszett neki az ének, hogy éjszaka megtanult gitározni. Persze csak annyira, hogy ezt az egyszerű dalt énekelni tudja. Reggelre véraláfutások lettek az ujjai a gyakorlástól.

Emlékeztet az is, hogy egy tönkrement pianínón, melynek egyes billentyűi is hiányoztak, a katolikus *Polgár Peti Bachot* játszott. Ó, Istenem, Bach a lenti laktanyában!

Egy másik katolikus fiú a mellettem lévő ágyon feküdt a gyengélkedőn. Sokszor voltak gyomorgörccsei. Intelligens, érzékeny embernek ismertem meg. Sokat beszélgettünk, például *Jób könyvéről*.

Kisétáltam egy napos vasárnap délután az udvarra. Magas, szőke tiszt ment el mellettem. Rossz érzés fogott el. Este tudtam meg, hogy a laktanya egyik kutyájának kölykeit pisztollyal végezte ki aznap.

Maga marha, lőtt egyet!

A kiképzés végén az tehetett esküt, aki levizsgázott lövészetből. Meneteltünk hosszan a lőtérré egy erdőn keresztül. Egyszer csak kiesett a szemüvegemből

Elhagyott, romos épületek

hogyan most mi történt. A tiszt öröngött: „Maga marha, lőtt egyet!”

A három lövésből egy sem érte el a céltáblát. Most mi legyen, így nem tehetek esküt. Elzavartak gyakorolni. Kis idő múltán jelentkeztem az ismétlésre. Újabb három lövést adtam le, most már imával is megsegítve az akciót. Háromból egy a körök köze-

nyoma. Nem volt más ötletem, azt mondtam, bizonyára a célkeresztben lévő lyukon ment át az is...

Le ne térjenek az útról!

Honvédségi mentővel vittek Pestre, a katonai kórházba. Kiképzőtiszttem, amikor tudomást szerzett erről, azt kiabálta: „Szeverényi honvéd, értse meg, nem fog leszerelni, itt tölti a két évet, mert maga teológus!”

A döntő vizsgálat előtt a folyosón ezt mondtam az Úrnak: „Nem akarom katona lenni, de te, Uram, itt is velem voltál, megáldottál. Sokat tanultam, fejlődtem hitemben, emberismeretemben. Uram, nem azt kérem, hogy szereljek le, és engedj haza, hanem azt, hogy legyél továbbra is velem, és legyen meg a te akarod.”

Leszereléssel senki sem biztatott, de arra volt remény, hogy enyhébb kategóriába kerülök. Behívtak a rendelőbe. Az adminisztrátor hölgy tudta, hogy teológus vagyok. Azt súgta nekem, hogy nagyon vallásos a főorvos úr, az alezredes elvtárs. Alapos vizsgálat után azt kérdezte az orvos, hogy ha ő most leszerelne engem (nagyot dobbant a szívem!), el tudnám-e kezdeni még ősszel a teológiai tanulmányaimat, hogy ne veszítsek évet. Azt válaszoltam, hogy bizonyára igen. Beírta a katonai könyvembe a nagy jelentőségű „E” betűt. Ez lényegében annyit jelentett, hogy leszerellek.

A huszonhárom teológus zárt körben tett esküt. Aznap engedték ki a csapatot a városba először egy hónap zártság és örület után. Egyenesen a katolikus templom sekrestyéjébe mentünk. Ott az egyik görögkatolikus fiú édesapja, aki pap volt, misét tartott nekünk. Mivel sietett a vonathoz, a másfél órás liturgiát fél órába sűrítette. Ilyen gyorsan és sűrűn keresztet vetni addig még nem láttam. Mint a heringek a dobozban, úgy betöltöttük a kis sekrestyét. Gyönyörű ajándék volt ez nekünk.

Harminchat év után, idén nyáron meglátogattam feleségemmel a régi laktanyát. A katonaság itt már régen megszűnt, több épületet lebontottak. A portáról szigorú ember jött elé. „Mit akarnak?” – kérdezte. „Látni szeretném a valamikori laktanyát, ahol honvéd voltam, lehetséges?” – válaszoltam. „Látták most, nem?” – kérdezte kioktatóan és elutasítóan.

Gyanús volt ez a stílus. Kiderült, hogy nyugdíjas tisztje az egykori helyi alakulatnak. Mégiscsak beengedett. És mint a régi időben, parancszerűen utánunk kiáltott: „Aztán le ne térjenek az útról!” Először bosszantott, hogy így beszél velünk, de azután arra gondoltam, igen, igaz van, nem szabad letérni az Útról.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS
leszerelt lövész honvéd, az Úr katonája

Az egyik alkoholproblémával küzdő tiszt helyettes a *Jelenések könyvéről* és a világ végéről érdeklődött. Kért tőlem Bibliát. Egyszer bement a helyi templomba. Főnöke megtudta, és egész nap állatta az irodája előterében. Beszéltem neki a helyzetemről. Javasolta, hogy kérjek orvosi vizsgálatot, ehhez jogom van. Bevittek a zalaegerszegi SZTK-ba. Az eredmény alapján a gyengélkedőn (a laktanyán belüli kórház) töltöttem a kiképzési idő hátralévő részét, egy hetet. Nagyszerű találkozásokban, beszélgetésekben volt részem ott is.

Bach a laktanyában

Egy matekzseni azért, hogy leszereljek, úgy juttatott vért a vizeletébe, hogy megszúrta az ujját.

az egyik vastag lencse, és nem találtam meg az avarban. „Így nem tudok célozni, löni” – jelentettem a főhadnagynak, aki majd felrobbant a hír hallatán. Felvettem neki, hogy visszamehetek a körletbe a tartalék szemüvegemért. „Futólépésben!” – kiáltotta.

Kezembe adtak egy gépfegyvert, lehasaltattak, és egy távoli célpont-ra kellett összpontosítanom. Előtte soha nem löttem ilyen fegyverrel (csak a Vidám Parkban légpuskával), mert a lövészet kiképzésen a gyengélkedőn való tartózkodásom miatt nem vehettem részt. Áll fölöttem az ideges tiszt, rám szól: „Lőjön már!”

Elsült a fegyver, és akkorát szólt, hogy azt hittem, felrobbant a kezemben – de talán a lőtér és az egész világ is. Felpislogtam a tisztre, és kiszáradt szájjal-torokkal azt kérdeztem,

pén lyukasztotta ki a papírt, a másik a szélén, de a harmadiknak nem volt nyoma. A főhadnagy azt kérdezte, hogy hol van a harmadik golyó

Katonai szótár

bungi – olyan hely, beosztás, ahol nem kell dolgozni
helybetopi – büntetés, nem engedélyezik a hazautazást
kopasz (gyík) – újonc
kőbaltás – ezredfodrász
motoros fóká – söprűre csavart rongy
surranó – bakancs
tápos – előfelvételis

A szerző katonakönyve

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Tigris

A legnagyobb macskaféle ragadozó. Hazája Ázsia, ahol több alfaja él.

Sajnos ez a gyönyörű állat súlyosan veszélyeztetett. Természetes élőhelyei folyamatosan zsugorodnak, de pusztítják a vadászok is. Szerencsére az állatkertekben jól szaporodik.

Közeli rokona az oroszlánnak, amellyel eredményesen párosodhat, de az így született fiatalok már nem szaporodóképesek. Ezek az úgynevezett tigrisoroszlánok.

A tigrisek a legkülönbözőbb élőhelyek lakói. A szibériai alfaj hóban jár, az Indiában vagy Jáva szigetén élők a meleg, páradús trópusi erdők-

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

ben vadásznak. Általában magányosan, többnyire a szürkületi és éjszakai órákban járnak zsákmány után, vaddisznókat, szarvasokat, bivalyokat ejtenek el.

Ritkán, de előfordulnak emberevő tigrisek is. Egy Indiában élt katonatiszt, *Jim Corbett* (1875–1955) vadászott rájuk. Néha hónapokig járt az emberevő után, mire sikerült meglőnie. Azt tapasztalta, hogy ezek az állatok valamennyien sérültek, rendszerint a mancsukba és a pofájukba fúródott és beletört sültüskék genyres sebei okozták, hogy már nem vadászhattak korábbi zsákmánylataikra, így rákaptak az emberevésre. Corbett erről szóló könyve *Emberevő tigrisek* címmel 1966-ban magyarul is megjelent. India egyik nagy nemzeti parkja Jim Corbett nevével viseli.

A tigrisek szeretik a vizet, a nap-pali forróságban gyakran hűsölnek benne, de ha kell, folyókat is átúsznak.

Jó étvágyú állatok, naponta átlagosan kilenc kiló húst esznek, de ha nagyobb zsákmányt sikerül elejteniük,

akár tizennyolc-huszonhét kilónyit is képesek felfalni. Az elejtett szarvast, vaddisznót valami védett helyre vonszolják, és ha marad belőle, másnap is felkeresik. Vadászatukat nehezíti, hogy a majmok hangos felszkiáltással jelzik, ha tigris bukkan fel a közelben.

A nőstények 105–115 napi vemhesség után két–hat kölyköt ellenek, de közülük többnyire csak egy vagy kettő nő fel. Születési súlyuk egymásfél kilogramm.

A kölykök hosszú ideig anyjukkal járnak, aki vadászni tanítja őket.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen súlyú a legnagyobb szibériai tigris?
2. *Kipling* regényében, *A dzsungel könyvében* is szerepel tigris. Mi a neve?
3. Mennyi húst eszik egy tigris évente?

1. A kifejlett hím akár 270 kilogrammot Valaszok
2. Sir Kán.
3. Körülbelül 40-50 szarvasnak meg-felölt.

A béna meggyógyítása

► *Máté evangéliumában, a 9. fejezet elején olvashatunk Jézus egyik csodatételéről, a béna meggyógyításáról. Olvassátok el most ti is a történetet! A szövegben vastag betűkkel szedett szavakat keressétek meg a rajz betűhálójában!*

Jézus **hajóra** szállva átkelt, és elment a maga városába. És íme, vittek hozzá **egy** bénát, aki **ágyban** feküdt. Amikor Jézus látta **hitüket**, így szólt a bénához: – **Bízzál**, fiam, megbocsáttattam bűneid.

Ekkor néhány írástudó így szólt magában:

– Ez Istent káromolja.

Jézus pedig, mivel ismerte gondolataikat, ezt mondta: – Miért gondoltok gonoszt szívetekben? Ugyan mi könnyebb, ezt mondani: Megbocsáttattam **bűneid!** – vagy ezt mondani: **Kelj fel, és járj!**? Hogy pedig megtudjátok, hogy van hatalma az Emberfiának megbocsátani a bűnöket a földön: Kelj fel – így szólt ekkor a bénához –, vedd az ágyadat, és **menj haza!**

A **béna** pedig felkelt, és hazament.

Amikor a sokaság ezt meglátta, félelem fogta el őket; és dicsőítették az Istent...

SZÍNES KÉRDÉSEK

A) Az Úr parancsa szerint milyen színű papi ruhát kellett Áron és fiai számára készíteni?

1. aranyat és kéket
2. aranyat és bíbort
- X. aranyat, kéket és bíbort

B) Milyen volt József ruhája, amelyet Jákób csináltatott neki?

1. piros
2. tarka
- X. fehér

C) Milyen színű ruhába öltöztették Dánielt Belsőccar parancsára azon a bizonyos vacsorán?

1. bíbor
2. arany
- X. fehér

D) Milyen színű köpenyt adtak Jézusra a helytartó katonái?

1. arany
2. ezüst
- X. bíbor

Megfejtések: A-X (2Móz 28,5); B-2 (1Móz 37,3); C-1 (Dán 5,29); D-X (Mt 27,28)

HUMORZSÁK

Mit mond a postás, amikor ősszel az erdőben a hulló leveleket látja?

– Még szerencse, hogy ezt a sok levelet nem nekem kell kézbesítenem!

***

Hogy hívják a zöld ruhás szerzetest? – Környezetbarát.

***

Hol akar aludni a szállodában a saját magával összeveszett háromfejű sárkány?

– Három egyágyas szobában.

***

Mit kérdeztek az aggódó állatok Nótól a bárkában?

– Hol vannak a mentőcsónakok?

***

Ki a peches hajótörött?

– Aki internet nélküli szigetre vetődik.

***

Mit mond a hétfejű sárkányt legyőző, kimerült lovag?

– Felséges királyom, a lányod keze helyett inkább egy pohár vizet kérnék!

